

F63

324

10708

49

ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
ಕಾವ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಚಿಂಗಳೂರು-೧

ಗೋಪೀಚಂದ್ರ ಸೂರಿ.

ಠಾ. ಶಿವಶಾಮದಾಸ

ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು

O, 33, 2 (a) SHI
N 19. 6
324

10708

ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು
ಸಾಮ್ರಾಜನೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೬

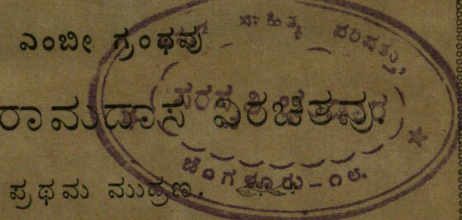

ಆನಂದಚಂದ್ರಿಕಾ ಗ್ರಂಥನಾಲಾ! ಪ್ರಥಮ ಕುಸುಮ!!

ಶ್ರೀ ಮದಖಂಡ ಮಹೀಮಂಡಲ ಮಂಡನಾಯಮಾನವಾದ ಭರತ
 ಖಂಡವನ್ನು ನಿಜಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಏಕಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯವಾಗಿ
 ಪರಿಪಾಲಿಸಿ, ನಿರ್ದುಕ್ತ ಏಕ್ರಮ ಚಕ್ರವರಿಯೆಂಬ ಬಿರು
 ದಾಂಕಿತನಾಗಿ, ಅಸಮಾನ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳಲ್ಲಿ
 ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದು, ನಿಜ ಜನನಿಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯ
 ದಿಂದ ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ
 ಪಾತ್ರನಾಗಿ, ತತ್ಪೋಷದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದು,
 ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಓಲಾಡಿದ
 ಮಹಾನುಭಾವನ ವೃತ್ತಾಂತವಾದ

ಶ್ರೀಗೋಪೀಚಂದ್ರಚರಿತೆ

ಎಂಬೀ ಗ್ರಂಥವು
 ಕಾ. ಶಿವರಾಮದಾಸ (ನೇವೆಲಿಚೇತವರ)
 ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ.

ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶಕ:—ಕಾ. ಶಿವರಾಮದಾಸ, ಸಂಪಾದಕ,
 “ಆನಂದಚಂದ್ರಿಕೆ” ಬೆಂಗಳೂರು ಸಿಟಿ.

1919.

ಆಲ್‌ಫ್ರೆಟ್ಟ್ ರಿಜರ್ವ್‌ಡ್. [ಬೆಲೆಂ—೮—೦ ಆಣೆ.]

0, 33, 2 (A) SHI S

N19

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
10708

10708

BANGALOR
KA SAHIYA

ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್
ವಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಶ್ಲೋಕ || ಹಂಸಾಯ ತತ್ಪ್ರನಿಲಯಾಯಸನಾತನಾಯ |
ಸತ್ಯಪ್ರಿಯನಾಯವರದಾಯ ದಯಾನುಯಾಯ |
ನಾರಾಯಣಾಯ ನಿಖಿಲಾಯ ನಿರಂಜನಾಯ |
ಸಾನಂದಸೌಖ್ಯನಿಧಯೇ | ಹರಯೇ ನಮಸ್ತೇ ||

ಪೀಠಿಕೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥವು, ಹರಿಕಥೆಯಂತೆಯೂ ಕಾದಂಬರಿಯಂತೆಯೂ
ಓದಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ, ನಾಟಕ ರೂಪವಾಗಿ ರಂಗಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ (ಸ್ಟೇಜಿನಲ್ಲಿ)
ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವಂತೆ, ಉಭಯ ಸೌಕರ್ಯ

ಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ವಿರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಶೃಂಗಾರ, ಚಾಸ್ಯರಸ ಪ್ರಧಾನವಾದ ನಾಟಕಗಳನ್ನೇ ಸರ್ವದಾ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದರಿಂದ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ನೀತಿಧರ್ಮಗಳು ವೃದ್ಧಿಹೊಂದಲಾರವು. ನೀತಿ ಧರ್ಮ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸತಕ್ಕ ನಾಟಕಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ವಿರಳವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ, ಬಂಗಾಳ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ, ಆಂಧ್ರ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ, ನಾಟಕರೂಪವಾಗಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಡುವ ಅನಸೂಯಾ ಚರಿತ್ರೆ, ಸಾವಿತ್ರೀ ಚರಿತ್ರೆ, ರಾಮದಾಸ ಚರಿತ್ರೆ, ರಾಮ ನಾಟಕ, ಗೋಪೀಚಂದ್ರ ಚರಿತ್ರೆ, ಮುಂತಾದ ನಾಟಕಗಳು, ನಮ್ಮ ಭರತಖಂಡದ ಆರ್ಯಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೋಧಿಸತಕ್ಕವುಗಳಾಗಿರುವವು. ಕೆಲವು ದಿವಸಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಪೂನಾ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ “ಗೋಪೀಚಂದ್ರ ಚರಿತ್ರೆ” ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದ ಮಾರನೆಯ ದಿವಸವೇ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿ ಒಂದು ವಾರದೊಳಗಾಗಿಯೇ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದೆನು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯು ನಮ್ಮ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ನಡಿಸಿಕೊಡುವಷ್ಟು ಧಾರಾಳವಾಗಿಯೂ, ತ್ವರಿತವಾಗಿಯೂ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ನಡಿಸಿಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಾವಕಾಶವಾದಾಗ್ಯೂ, ಸಮಸ್ತ ವಿವ್ಯಾಪ್ರದಾಯಿನಿಯಾದ ಶಾರದಾ ದೇವಿಯೂ, ಸರ್ವೇಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರದಾಯಿನಿಯಾದ

ಶ್ರೀ ದೇವಿಯೂ, ಸರ್ವಮಂಗಳ ಪ್ರದಾಯಿನಿಯಾದ ಸಾರ್ವತೀದೇವಿಯೂ, ಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಸಫಲಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪರಂತು, ಭಾರತೀಯರ ಸವಾತನ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸತಕ್ಕ, ಇತಿಹಾಸಗಳೂ, ಚರಿತ್ರೆಗಳೂ, ಕಾದಂಬರಿಗಳೂ, ನಾಟಕಗಳೂ, ಎಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತವೆಯೋ, ಅಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ದೇಶವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಭಗವಂತನು ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದುದರಿಂದ, ಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ವಾನುಕೂಲಗಳನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ!

ಇಂತು ಬಿನ್ನವಿಸುವ,
 ಸಾಧುಜನರ ಸಾಧಧೂಳಿ,
 ಕಾ. ಶಿವರಾಮದಾಸ.

ಶ್ರೀ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಗುರುಪರಬ್ರಹ್ಮಣೀ ನಮಃ.

ಶ್ರೀ ಗೋಪೀಚಂದ್ರ ಚರಿತ್ರೆ

ಸೂತ್ರಧಾರಿ:— ನಾಂದೀವೃತ್ತಂ

ಶ್ರೀಪದ್ಮಾವರ ಚಿತ್ತಪದ್ಮಮಧುಪಂ, ಸ್ತ್ರೀರಾಸನಂ ಸುಂದರಂ |
 ಗೋಪೀಚಿತ್ತಚೋರ ಪೂರ್ಣ ಶಶಿನಂ, ಗೋವರ್ಧನೋದ್ಧಾರಿಣಂ ||
 ಗೋಪೀಚಂದನ ಚರ್ಚಿತಾಂಗಮಮಲಂ, ಗೋಕರ್ಣತಲ್ಪಾಲಯಂ |
 ಗೋಪೀಚಂದ್ರನರೇಂದ್ರ ಭಕ್ತವರದಂ, ಗೋಪಾಲಬಾಲಂ ಭಜೇ ||
 ರಾಗ-ಆಶಾಣ-ಆದಿ.

ವೈಗಳತರವೆ! ನಿನ್ನದ್ಭುತಮಹಿಮೆಯು ಭೋಗೀಂದ್ರಶಯನ! ಪ! ನಿಗಮವೇದ್ಯ ಶ್ರೀರಮಣನಿರಂಜನ ಭೃಗುವಸಿಸ್ತನಾರದಮುಖಸನ್ನತ! ಪ! ಪಂಕಜತೋಚನ ಪರಮಪುರುಷ ಸಂಕ್ರಂದನಾದಿವಿನುತಾ | ಪಂಕಜಾಕ್ಷಿ ಪರಿಶೋಭಿತವಕ್ಷ ಶುಭಾಂಕ ಸರ್ವಶರಣಾ | ಕಿಂಕರಜನ ಪರಿಪೋಷಣಭೂಷಣ | ಶಂಕರಚತುರಾನನ ಘನರೂಪಾ || ಪೋಗಳ ||
 ಧೀರಸಜ್ಜನಾಧಾರ ಪರಮಗಂಭೀರ ತತ್ವಸಾರಾ | ಶೂರಸುಗುಣ ವಿಸ್ತಾರ ದಿವ್ಯಶೃಂಗಾರ ನಿರ್ವಿಕಾರಾ | ಸಾರಭೂತ ಶಿವರಾಮದಾಸ ನುತ, ವಾರಣಾತಿ ಪರಿಹಾರ ದಯಾಮಯ || ಪೋಗಳ ||

ಆಹಾ! ಪ್ರಪಂಚವೆಷ್ಟು ವಿಚಿತ್ರವಾಮಯು! ಅನಂತಕೋಟ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ, ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವು ಲಭಿಸುವುದೇ ಮಹಾ ದುರ್ಲಭವು! ಹಾಗೆ ಲಭಿಸಿದರೂ, ಯುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ವಿವೇಚನೆ ಎಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಯುಂಟಾಗುವುದು ಮತ್ತಷ್ಟು ದುರ್ಲಭವು. ಹಾಗುಂಟಾದರೂ, ಆತ್ಮವಿಚಾರ, ದೈವಭಕ್ತಿ, ಭೂತದಯೆ, ಪರೋಪಕಾರಬುದ್ಧಿ, ಮುಂತಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳುಂಟಾಗುವುದು ಮಹಾದುರ್ಲಭವು. ಪರಂತು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಯಾರಾದರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಲಭಿಸಿದಾಗ್ಯೂ;

ಶ್ಲೋಕ || ಬಹೂನಾಂಜನ್ಮನಾಮಂತೇ | ಜ್ಞಾನವಾ ನಾಂಪ್ರಸದ್ಯತೇ |
 ವಾಸುದೇವಸರ್ವಮಿತಿ | ಸಮಹಾತ್ಮಾಸುದುರ್ಲಭಃ ||

ಎಂಬ ಗೀತಾರ್ಚನಾ ಆಣತಿಯಂತೆ, ಈ ಪ್ರಸಂಜವೆಲ್ಲವೂ ಭಗವಂತನಾದ ವಾಸುದೇವನ ಲೀಲಾಜಾಲವೆಂದರಿತು, ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಶ್ವಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಜವಾದ ಪ್ರೀತಿಯುಂಟಾಗಿರುವುದು ಬಹಳ ಅರೂಪವು. ಅಂತಹ ಸಮಬುದ್ಧಿಯು ಬಹುಜನ್ಮ ಸುಕೃತ ಪರಿಪಾಕದಿಂದಲೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಲಭಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ. ಪರಂತು ಈವರಿವಿಗೂ ಸಾಂಚಾಲ ದೇಶವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಿದ ಅರಸರಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಅತ್ಯಂತ ಧರ್ಮಾತ್ಮನೆಂಬ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಪರಲೋಕವನ್ನೈದಿದ ತ್ರಿಲೋಕಚಂದ್ರ ಮಹಾರಾಜನಿಗೂ, ಅದೇ ರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ಈಗ ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಆತನ ಮಗನಾದ ಗೋಪೀಚಂದ್ರನಿಗೂ, ಅಜಗಜಾಂತರವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ತಂದೆಯ ಧರ್ಮ ಗುಣವನ್ನು ಲೇಶವಾದರೂ ಗಮನಿಸದೆ, ನಿರಂತರ ಸ್ತ್ರೀಲೋಲನಾಗಿ, ಪ್ರಮತ್ತನಾಗಿರುವ ಗೋಪೀಚಂದ್ರನ ದುಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಬಹಳ ಪರಿತಾಪವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾತತಕ್ಕದೇನು? ಈ ವಿಚಾರದಿಂದಲೇ ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಮೈನಾವತೀದೇವಿಯು ನಿರಂತರವೂ ದುಃಖಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ಪತಿವಿಯೋಗದ ದುಃಖವೊಂದು! ಸುತನ ದುಶ್ಚರ್ಯೆಯ ದುಃಖವೊಂದು! ಇಂತಿರುವಲ್ಲಿ ದೇವಿಗೆ ಮನಶ್ಯಾಂತಿ ಎಲ್ಲಿಯದು! ಆಕೆಗೆ ಕಾಲೋಚಿತವಾದ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹೇಳತಕ್ಕವರಾರು? (ಎಂದು ಋಣಮಾತ್ರ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿ, ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ) “ನನದವರ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಸಿದ್ಧವೆಂಬಂತೆ” ಬಹು ದಿವಸಗಳಿಂದಲೂ ಮಂತ್ರಿತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿ, ಮಹಾರಾಣಿಯವರಲ್ಲಿ ಮಾತೃಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿಜ್ಞಾನ ಶೀಲನು, ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ವಿಮಲಾದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಗೋ ಆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳುತ್ತಿರುವನು.

ನಾ|| ರಸಿಕಾಗ್ರೇಸರರೇ ಸತೀಪತಿಗಳತ್ಯುತ್ಸಾಹಿಗಳ ಸಾರೆ ಸಂ | ತಸದಿಂ ದೀಶ್ವರ ಚಿದ್ವಿಲಾಸಗಳನತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯದಿಂ ಬೋಧಿಸರ್ | ವಸು ದೇವಾತ್ಮಜ ತತ್ವಬೋಧನ ಕಳಾನೈಪುಣ್ಯದಿಂ ನಿತ್ಯಮುಂ | ವಸು ಧಾಧೀಶ್ವರಿಯಂ ವಿನೋದಗೋಳಿಸರ್ ಮೈನಾವತೀ ದೇವಿಯಂ ||

ಇವರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಮಹಾರಾಣಿಯವರಿಗೆ ಮನಶ್ಯಾಂತಿಯುಂಟಾಗಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಬಳ್ಳಿಯದು! ದೈವವಿಲಾಸವಿದ್ದಂತಾಗಲಿ! (ಎಂದು ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವನು) ಇದು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ.

ಗೋಪೀಚಂದ್ರ ಚರಿತ್ರೆ.

ಪ್ರಥಮಾಂಕಂ.

ಪ್ರಥಮ ರಂಗಂ.

[ಪ್ರದೇಶ:—ಕಾಂಚನಪುರದರಸನಾದ ಗೋಪೀಚಂದ್ರನ ರಾಜಭವನದಲ್ಲಿ, ರಾಜಮಾತೆಯಾದ ಮೈನಾವತೀ ದೇವಿಯು, ವಿಮಲಾವಿಜ್ಞಾನಶೀಲರೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಳು.]

ಮೈನಾ:—ವಿಜ್ಞಾನಶೀಲ! ನಮ್ಮ ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು, ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಲೇಶವಾದರೂ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ ಸಮಾಸ್ತ್ರವ್ಯಾಮೋಹದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿರುವನಲ್ಲ! ಇದಕ್ಕೆನು ಕಾರಣ? ಇದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಬಗೆ ಯಾವುದು?

ವಿಜ್ಞಾನ:—ಅಮ್ಮಾ! ಪ್ರಸಂಜದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಭ್ರಾಂತಿಗೊಳಿಸತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯಗಳನೇಕವಾಗಿರುವುವು. ಅವುಗಳ ಕಾರಣಗಳೂ ಅನೇಕವಾಗಿರುವುವು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ವ್ಯಾಮೋಹಗೊಳಿಸಿ, ಅಧೋಗತಿಗೆ ಸೇಯತಕ್ಕುದು ಯೌವನವೆಂಬ ದುರವಸ್ಥೆಯು. ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಘೋರವಾದ ನರಕಕೂಪದಲ್ಲಿ ಕೆಡಹುವುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದೇ ಸಾಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥಾದ್ದರಲ್ಲಿ,

ಶ್ಲೋಕ|| ಯೌವನಂ ಧನಸಂಪತ್ತಿಃ ಪ್ರಭುತ್ವಮವಿವೇಕತಾ | ಏಕೈಕ ಮಸ್ಯನರ್ಥಾಯ | ಕಿಮುಯತ್ರ ಚತುಷ್ಟಯಂ ||

ಎಂಬಂತೆ, ತಮ್ಮ ಕುಮಾರರಲ್ಲಿ ಯೌವನ, ಧನಸಂಪತ್ತು? ಪ್ರಭುತ್ವ, ಅವಿವೇಕಗಳೆಂಬ ನಾಲ್ಕು ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ, ವ್ಯಾಮೋಹಕ್ಕೆನು ಕಡಿಮೆ? ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದೆಂತು?

ಮೈನಾ:—ಮಾತ್ರೀ! ಪತಿವಿಯೋಗದಿಂದಲೂ, ಪುತ್ರನ ಅವಿವೇಕದಿಂದಲೂ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಥೆಯುಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ನನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ, ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡ

ತಕ್ಕ ಮಹಾತ್ಮರು ಯಾರೋ ಕಾಣೆನು. ಈ ವಿಚಾರದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟಿರುವ ನನಗೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಬೇಸರವಾಗಿದೆ.

[ಎಂದು ಮಹಾರಾಣಿಯು ಮಾತ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಂತಃಪುರದ ಮುಂಭಾಗದ ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ, ಜಾಲಂಧರರೆಂಬ ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರು, ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರೆಂದಿಗೆ ಸಾವೆಯ ಹೊರೆಗಳನ್ನು ಭುಜಗಳ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿ ಸುತ್ತಾ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು. ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಮಹಾರಾಣಿ, ಮಾತ್ರಿ, ಮುಂತಾದವರೆಂದು ನಿಂತು ಮೇಲಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವರು.]

ಜಾಲಂಧರ ಸಿದ್ಧರು:—

ರಾಗ-ಶಹನ-ಅಥವಾ-ಬೇಗಡ-ಅಟ.

ಎಂತು ರಮ್ಯವಿದು ! ಈಶ್ವರ ಭಜನೆ || ಪ ||

ಚಿಂತೆಗಳನ್ನೀಗಿ ಬಹು, ಸಂತಸವಾಪುದಾಹಹ ! ಎಂತು || ಅ-ಪ ||

ಪರಮಭಾಗವತರು, ಸನಕಾದಿ ಮುನಿಗಳು |

ನಿರತವಾನಂದದಿ, ಸ್ಮರಿಸಿ ತರಿಸಿದರು || ಎಂತು ||

ಬಾಲಕರೇ ! ಅಖಿಲ ಜಗಜ್ಜೀವಿಯನಾನ ಪ್ರಭಾವ ಸಂಪನ್ನ ನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸೃಷ್ಟಿಮೈತ್ಸರ್ಯವು ಬಣ್ಣ ಸಲಸದಳವಾದುದು. ಭವಂತನ ಮಹಿಮೆಗೆ ಭಕ್ತರೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಪರಮಭಾಗವತರಾದ ಶುಕಶೌನಕಾದಿಗಳೂ, ಪರಮ ಯೋಗಿಗಳಾದ ಸನಕಸನಂದನಾದಿಗಳೂ, ಪರಮಭಕ್ತರಾದ ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಧ್ರುವ, ಗಜೇಂದ್ರಾದಿಗಳೂ ಭಗವಂತನ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲರು. ಆದುದರಿಂದಲೇ, ಏಕಚಿತ್ತಮನೋಭಾವದಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ದೈವಬಲಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಜಯಭೇರಿ ಹಾಕಿದರು. ಯಾರಿಗೆ ದೈವಬಲವಿರುತ್ತದೆಯೋ, ಅವರಿಗೇ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತ ಭೂತಗಳೂ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಸಕಲ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಕೈಗೂಡುತ್ತವೆ. ದೈವಬಲವೊಂದಿಲ್ಲದೆ, ಮಿಕ್ಕ ಬಲಗಳೊಂದು ಕೋಟಿ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ವ್ಯರ್ಥವೇ ಸರಿ !

ಶ್ಲೋಕ || ದೈವೇವಿರುದ್ಧೇನಪಯಃ ಪಯೋನಿಧೌ |

ಸುಧಾಘಸಿಂಧಾನಸುಧಾ ಸುಧಾಕರೇ |

ನನಾಂಘಿತಂಸಿದ್ಧತಿ ಕಲ್ಪಪಾದಪೇ |

ನಹೇಮಹೇನು ಪ್ರಭವೇ ಗಿರಾವಸಿ ||

ದೈವಬಲವಿಲ್ಲದವನು, ದಾಹಪೀಡಿತನಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ನೀರು ಕಾಣದೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು ಕಡೆಗೆ ಜಲರಾಶಿಯಾದ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಪೋದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದು ತೊಟ್ಟು ನೀರಾದರೂ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ತಾಪಶಮನಕ್ಕಾಗಿ ಅಮೃತ ಕಿರಣದಾದ ಚಂದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರೆ ಅವನು ವಿಷ ಕಿರಣವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಭೀಷ್ಟಿಸಿದ್ದಿಗಾಗಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿದರೆ ಅದು ಕೇವಲ ಜಡಪದಾರ್ಥವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಸುನರ್ಣಮಯನಾದ ಮೇರುಸರ್ವತಕ್ಕೆ ಪೋದರೆ ಅದು ಕಠಿಣ ಪಾಪಾಣಮಯವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಯಾರಿಗೆ ದೈವಬಲವು ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಂಥವರಿಗೆ ಪಿಪಿಲಿಕಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮಪರ್ಯಂತವಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚವೂ ದುಃಖನುಯವಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ವರೂ ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ “ದೈವಬಲವನ್ನು” ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು.

ಶಿಷ್ಯ:—ಪೂಜ್ಯರೆ ! ಬಂದು ವೇಳೆ ದೈವವು ಪ್ರತಿಕೂಲವಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ “ದೈವಂನಿವತ್ಯುಕ್ತುರುಸೌರುಷನಾತ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯಾ” ಎಂಬಂತೆ ಪುರುಷ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ!

ಜಾಲಂ:—ಶಿಷ್ಯರೆ ! ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ದೈವಸಹಾಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕನೇಕ ನಿರರ್ಥನಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಶ್ಲೋಕ:—ಜಾತಂಬ್ರಹ್ಮಕುಲಾಗ್ರಜೋ ಧನಸತೇರ್ಯಃಕುಂಭಕರ್ಣಾನುಜಃ |

ಪುತ್ರಶ್ಯಕ್ರಜಿತು ಸ್ವಯಂದಶಶಿರಾಃ ಪೂರ್ಣಾಭುಜಾವಿಂಶತಿಃ |

ದೈತ್ಯಃಕಾಮಚರೋಢ ಶತ್ರುವಿಜಯೀಮಧ್ಯೇ ಸಮುದ್ರಂಗೃಹಂ |

ಸರ್ವಂ ನಿಷ್ಫಲಿತಂತದೇಕವಿಧಿನಾ ದೈವೇಬಲೇದುರ್ಬಲೇ ||

ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು, ಧನಸತಿಯಾದ ಕುಬೇರನಿಗೆ ತಮ್ಮನು, ಕುಂಭಕರ್ಣನಿಗಗ್ರಜನು, ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯಾದ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿಗೆ ತಂದೆ, ಹತ್ತು ತಲೆಗಳು, ಇಪ್ಪತ್ತು ಭುಜಗಳುಳ್ಳವನು, ಕೋರಿದ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸತಕ್ಕ ಮಾಯಾವಿಯು, ಸಮುದ್ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸನಾತತಕ್ಕವನು. ಪ್ರತಾಪ ಲಂಕೇಶ್ವರನಾದ ರಾವಣಾಸುರನಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಗಳಿದ್ದಾಗ್ಯೂ “ದೈವಬಲ” ಬಂದಿ

ದುದರಿಂದ ಸಮೂಲವಾಗಿ ನಾಶವಾದನು. ನೀವು ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನ
ವೆಂದು ಯಾವುದನ್ನು ಹೇಳಿದಿರೋ ಅದಕ್ಕೆ ದೈವಬಲವಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಸಫಲ
ವಾಗಲಾರದು. ಆದುದರಿಂದಲೇ 'ಬಲೀಯಸೀ ಕೇವಲಮಿಾತ್ಸರೇಚ್ಛಾ'
ಎಂದು ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

[ಈ ತೆರನಾಗಿ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಹಿತೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಿದ್ಧ
ಪುರುಷನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮೈನಾವತೀ ದೇವಿಯು,
ಮಂತ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಿದ್ಧಪುರುಷನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸತೊ
ಡಗುವಳು.]

ಮೈನಾ:—ಮಂತ್ರೀ ! ಈ ಮಹಾಪುರುಷನ ಉಪದೇಶವೆಷ್ಟು
ಸಾಧುವಾಗಿದೆ ಕೇಳಿದೆಯಾ? ಅಹಂಕಾರ ಮಸುಕಾರಗಳನ್ನು ಲೇಶ
ವಾದರೂ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗರ್ಪಿಸಿ, ತಾನೆಷ್ಟು
ನಿರ್ಭರನಾಗಿರುವನೋ ನೋಡಿದೆಯಾ? ಇದಲ್ಲವೇ ನಿಷ್ಕಳಂಕವಾದ
ದೈವಭಕ್ತಿಯು ! ಈ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಿಂದ ನಾವು ಪುನೀತರಾಗಬಹುದೆಂದು
ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ ! ವಿಜ್ಞಾನಶೀಲ ! ನಿನ್ನಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?

ವಿಜ್ಞಾನ:—ಮಹಾರಾಣೀ ! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಈ ಮಹಾತ್ಮನು
ನಮ್ಮನ್ನು ಪುನೀತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಲ್ಲನು. ಈತನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಲೇ
ನನಗೀ ವಿಧವಾದ ಪೂಜ್ಯಭಾವವುಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ !

ಮೈನಾ:—(ಅಂತಃಪುರದ ಸಖಿಯರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯಳಾದ **ಕಾಂಚನ**
ಮಾಲೆ ಎಂಬವಳನ್ನು ನೋಡಿ) ಅವ್ಯಾ **ಕಾಂಚನಮಾಲೆ !** ಅತ್ತ
ನೋಡಾಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಬಬ್ಬ ಮಹಾತ್ಮರು ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ
ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವರು. ನೀನತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಲಿಗೆ ಫೋಗಿ ಆ ಮಹಾ
ತ್ಮರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವರನ್ನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬರಹೇಳಿ
ಪ್ರಾರ್ಥಿಸು ! ಹೋಗು ! !

ಕಾಂಚನ:—ದೇವೀ ! ತಮ್ಮ ಪೈಣಿಯಂತೆ ಮಾಡುವೆನು.

[**ಕಾಂಚನಮಾಲೆ**ಯು ಸೌಧಾಗ್ರದಿಂದಿಳಿದು ಬಂದು, ಅಂತಃಪು
ರದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಿದ್ಧಪುರುಷ
ರಿಗೆ ವಂದಿಸುವಳು.]

ಕಾಂಚನ:—ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ವಂದಿಸುವೆನು ! Digitized by ROJA MUTHAIAH RESEARCH SOCIETY. ನಿಷ್ಕಳಂಕ ತೇಜೋಮಯವಾಗಿರುವ ತಮ್ಮ ಮುಖ ಮಂಡ

ಜಾಲಂಧರ:—ಸಾಧ್ವೀ ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ ! ನೀನುಯಾರು?
ನಿನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವೇನು?

ಕಾಂಚನ:—ಪೂಜ್ಯರೆ ! ನಾನೀ ಅಂತಃಪುರವಾಸಿನಿಯಾದ ಪರಿ
ಚಾರಕಳು. ಮಹಾರಾಣಿಯಾದ ಮೈನಾವತೀ ದೇವಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿ
ಪಾತ್ರಳು. ನನ್ನ ಹೆಸರು ಕಾಂಚನಮಾಲೆ ಎಂಬರು.

ಜಾಲಂಧರ:—ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ! ದೇವರು ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವ
ನ್ನಿಂಟುಮಾಡಲಿ !

ಕಾಂಚನ:—(ನಮ್ಮ ಭಾವದಿಂದ ತಲೆಬಾಗಿ) ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಹೇಳ
ಬೇಕಾದ ವಿಜ್ಞಾನ ಪನೆಯೊಂದಿದೆ.

ಜಾಲಂಧರ:—ಸಾಧ್ವೀ ! ಅದೇನು ಹೇಳು.

ಕಾಂಚನ:—ಸಾಧುಸಜ್ಜನ ಸತ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧಾವತಿ
ಯರಾದ ನಮ್ಮ ಮಹಾರಾಣಿಯವರು ತಮ್ಮ ದರ್ಶನವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿ
ರುವರು. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಪಾದಧೂಳಿ
ಯಿಂದ ರಾಜಭವನವನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ !

ಜಾಲಂ:—[ಕ್ಷಣಮಾತ್ರ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿ] ಕಲ್ಯಾಣೀ ! ನಿನ್ನಿ
ಪ್ಪದಂತಾಗಲಿ !

[ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಸಿದ್ಧಪುರುಷನು ಶಿಷ್ಯರೊಡಗೂಡಿ, ಕಾಂಚನ
ಮಾಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಂತಃಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.]

ಮೈನಾವತಿ:—(ಗೌರವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇದಿಗೊಂಟು) ಪೂಜ್ಯ
ರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು. (ಎಂದು ಭೂಮಿಗೆರೆಗಿ ವಂದಿಸುವಳು.)

ಜಾಲಂ:—ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿನೀ ! ನಿನಗೀಶ್ವರಾನುಗ್ರಹವುಂಟಾಗಲಿ!

ಮೈನಾ:—ಮಹಾತ್ಮಾ ! ಈ ರತ್ನಪೀಠವನ್ನಲಂಕರಿಸೋಣವಾ
ಗಲಿ !

ಜಾಲಂ:—'ನಮಃ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ! (ಎಂದು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಾ
ಹೆಗಲಮೇಲಿದ್ದ ಸೌದೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ಬಳಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕುಳಿ
ತುಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಮೈನಾ:—(ವಿನಯದಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತು) ತಾಪಸವರೇ

ಲವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶ ಮಾಡಲೆಳಸಿ, ಮಾನವಾಕೃತಿಯಿಂದವತರಿಸಿರುವ ಪುರಾಣಪುರುಷನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಚಿತ್ಕಳಾಧಾಮವಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ! ಪೂಜ್ಯರೆ ! ತಮ್ಮ ವೇಷಕ್ಕೂ, ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಗೂ ಅಜಗಜಾಂತರವಾದ ವೃತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಬಾಲಸೂರ್ಯನಂತೆ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ತಾವು ಈ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಏಕಚ್ಛತ್ರಾಧಿಪತ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಪಾಲಿಸತಕ್ಕ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಪದವಿಗೆ ಅರ್ಹರಾಗಿರುವಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವರಂತೆ ಸೌದೆಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ಭುಜದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಜೀವಿಸಲೇಕೆ? ತಮ್ಮೀ ವಿಚಿತ್ರ ವ್ಯಾಪಾರವು ನನಗತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಪುತ್ತಿದೆ ! ಪೂಜ್ಯರೆ ! ಇದಕ್ಕೆನು ಕಾರಣ?

ಜಾಲಂ:—ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯೆ ! ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಗೂ, ಯಾವುದಾದರೊಂದು ವೃತ್ತಿಯು ಭಗವಂತನಿಂದ ಕಲ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವಲ್ಲಿ, ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದವರಿಗೆ ಲೋಕವ್ಯಾಪಾರವಿಲ್ಲದಿರುತ್ತದೆಯೆ? ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರರಾದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಬಂದೊಂದು ವೃತ್ತಿಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿರುವಂತೆಯೇ, ಕಾಡಿನಿಂದ ಸೌದೆಯನ್ನು ತಂದು ವಿಕ್ರಯಿಸುವ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ನಾನವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಾಶ್ಚರ್ಯವೇನು?

ಮೈನಾ:—(ಗಂಭೀರದಿಂದ) ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ವೃತ್ತಿಗಳಿರುವಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು, ಸೌದೆಯನ್ನು ವಿಕ್ರಯಿಸುವ ಈ ವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಲೇಕೆ!

ಜಾಲಂ:—ಇದು ನನ್ನ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೈಕೊಂಡ ವೃತ್ತಿಯು. ನನ್ನ ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ನಾನೀವೃತ್ತಿಯನ್ನುವಲಂಬಿಸಿರುವೆನು. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾರೇ ಆಗಲಿ, ತಾವು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ಹಾನಿಯುಂಟಾಗದಂತೆ ಅವರ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು. ಈ ನನ್ನ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಯಾರಿಗೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಬಾಧಕವೂ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೀ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿರುವೆನು. ಇದು ನನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪ. ಅಭೀಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕೈಕೊಂಡ ಪ್ರತ !

ಮೈನಾ:—ಹಾಗಾದರೆ ತಮ್ಮ ಅಭೀಷ್ಟವೇನು? Digitized by ROJA MUTHIAH RESEARCH LIBRARY

ಜಾಲಂ:—ಪ್ರತಿ ದಿವಸವೂ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೋಗಿ, ಮರಗಳ ಕೆಳಗೆ ಬಣಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಸೌದೆಯನ್ನು ತಂದು ಪುರವಾಸಿಗಳಿಗೆ ವಿಕ್ರಯಿಸಿ, ಅದರಿಂದ ಬರುವ ಹಣವನ್ನು ಧನಾಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಕೊಡುವುದು.

ಮೈನಾ:—ಚೆನ್ನಾಯಿತು ! ಇದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಅಭೀಷ್ಟವು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆಯೆ?

ಜಾಲಂ:—ಸಂಶಯವೇನು? ನಾವು ಕೋರಿದ ಅಭೀಷ್ಟವು ತಪ್ಪದೆ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೈನಾ:—ಆ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ತಾವು ಭೂಸಾಲಕರಾಗುವಂತೆ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಬಹುದಲ್ಲವೆ !

ಜಾಲಂ:—ಬೇಕಾದರೆ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು !

ಮೈನಾ:—ಹಾಗೇಕೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ !

ಜಾಲಂ:—ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವು ಕೇವಲದುಃಖಭಾಜನವಾದುದರಿಂದ!

ಮೈನಾ:—ಅದು ಹೇಗೆ?

ಜಾಲಂ:—ರಾಜನಾದವನಿಗೆ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಯಾವ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಯಾವ ತೆರನಾಗಿ ಶತ್ರುರಾಜರು ಬಂದು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಕ್ರಮಿಸುವರೋ ಎಂಬ “ದೊಡ್ಡ ಭೀತಿಯು” ಪ್ರತಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೂ, ಪೀಡಿಸುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾತಿಗಳ ಭೀತಿಯು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಬಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಂತ್ರಿ ಸೇನಾಪತಿಗಳಾದಿಯಾಗಿ ಯಾರು ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಅಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾರೆಯೋ ಎಂಬ ಯೋಚನೆಯಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ಪರಿವಾರದ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರವರ್ಗದ ಅಜಾಗ್ರತೆ ಅಥವಾ ದೌರ್ಜನ್ಯದಿಂದಲೂ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಬಾಧಕದಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆಯೋ ಅದರಿಂದ ಏನೇನು ಪ್ರಮಾದಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆಯೋ, ಎಂಬ ಭೀತಿಯು ಚಿತ್ತವನ್ನು ಸರ್ವದಾ ಚಂಚಲ ಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಮನೋವೇದನೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಸಾಲಕನಾದ ರಾಜನು ಪಡೆಯತಕ್ಕ ಸೌಖ್ಯವೇನು? ಪರಂತು ಈ ವೃಥೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಾಗ್ಯೂ ಅಸ್ಥಿರವಾದ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವಾದ ಪದವಿಯು ಸದಾನಂದಕರವಾಗಿರುವಲ್ಲಿ, ಅದನ್ನು ತೊರೆದು ಅಲ್ಪಭೋಗವಾದ ಈ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನೇಕೆ ಬಯಸಬೇಕು?

ಮೈನಾ:- (ಕೈಮುಗಿದು ಬೇಡುತ್ತ) ಮಹಾತ್ಮರೇ! ಅಂತಹ ಉತ್ತಮ ಪದವಿ ಯಾವುದು?

ಜಾಲಂ:- (ತನ್ನಲ್ಲಿ) ಈಕೆಯು ಸ್ತ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯಳಲ್ಲ! ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಇಷ್ಟು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಈ ವರಿವಿಗೂ ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಬಳ್ಳಿಯದು! ಈಕೆಗೆ ಪರಮಾರ್ಥ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮು ಮುಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ರಾಗ-ಶಂಕರಾಭರಣ-ರೂಪಕ.

ಪರಮಸುಖದ ಪದವಿ, ಅದು ಪರಮ ಸುಖದಪದವಿ || ಪ || ಸುರರಿಗು ನರರಿಗು ಬೇಚರವರರಿಗು ಮರಿದಾದ ಪದವಿ || ಪರಮ || ಅ || ಸ || ಸತ್ಯವು ನಿತ್ಯವು ಶುದ್ಧವು, ಬುದ್ಧವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವು ಶಾಂತವು | ಉತ್ತಮ ಯೋಗ ಸಮಂಚಿತ ಸತ್ಯಗುಣಾಧಿಕ ಪೂರ್ಣವು || ಪರಮ ||

ಭೂತಜಾಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ ಯಾವ ಭಗವಂತನನ್ನು ಜ್ಞಾನವಂತರಾದ ಮಹಾತ್ಮರು, ಅಧ್ಯಾತ್ಮವಿಚಾರವೆಂಬ ಸುಜ್ಞಾನಬಲದಿಂದ ನೋಡಿ ಧನ್ಯರಾಗುವರೋ ಅಂತಹ ಬ್ರಹ್ಮವೇತ್ತರನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಪರಮಾರ್ಥ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಸಾಧ್ವೀ! ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿದ್ಯಾವಿದ್ಯಾನಾಂ ಎಂಬಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ, "ಆತ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯೇ" ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೆಂಬ ಗೀತಾ ಚಾರ್ಯನ ಉಪದೇಶವನ್ನು ನೀನೆಂದೂ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲವೇ?

ಮೈನಾ:- (ವಿನಯದಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು ನಿಂತು) ಗುರುಮಹಾರಾಜರೇ! ತಮ್ಮ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ! ವಿಧೇಯಳಾದ ನನ್ನ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ದೇವರ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ತಂದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಹಾತ್ಮರೇ! ಯಾವ ಅಭಿಲಾಷೆಯು ಚಿರಕಾಲದಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡು ಅನುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಯೂಚಿತರಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದೋ, ಅಂತಹ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇಂದಿಗೆ ಸಫಲವಾದಂತಾಯಿತು. ನಾನು, ಯಾವ ಸದ್ಗುರುವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸಿ, ಈ ವರಿವಿಗೂ ಕಾಲನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನೋ, ಅಂತಹ ಕಾರಣಾಚಾರ್ಯರಾದ ತಮ್ಮ ಸಂದರ್ಶನವು ಇಂದಿಗೆ ಲಭಿಸಿತು. ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯವು! ಪೂಜ್ಯರೇ! ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅಂಧಕಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ, ಸುಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಜ್ಯೋತಿಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಾನಂದ

ವನ್ನು ಹೊಂದತಕ್ಕ ಪರಮ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಕೃತಾರ್ಥಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರಿ! ದಯಾವಂತರೇ! ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯಳೂ, ಪುತ್ರಿಯೂ ಆದ ನನ್ನ ಮನೋವಿಚಾರವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ, ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ! (ಎಂದು ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಳು.)

ಜಾಲಂ:- (ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸಂತಸಗೊಳ್ಳುತ್ತ) ಈಕೆಯ ಮನೋನಿಶ್ಚಯವು ಕೊಂಡಾಡತಕ್ಕದಾಗಿದೆ. ಮಹಾರಾಣಿಯಾಗಿ, ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನಳಾಗಿರುವ ಈಕೆಗೆ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿರಕ್ತಿಯೂ, ತ್ಯಾಗಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯೂ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೂ, ಹುಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಪರಮಾರ್ಥ ಯಾವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈಕೆಯು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದವಳೆಂದು ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸತ್ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲದೆ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಚಾರವನ್ನು ಮತ್ತಾರಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು? (ಎಂದು ಪ್ರಸನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಹಾರಾಣಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ) ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯೆ! ನಿಷ್ಕಳಂಕವಾದ ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಗೆ ನಾನು ಸಂತಸಗೊಂಡಿರುವೆನು. ನೀನಿನ್ನು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ!

ಮೈನಾ:- ಪೂಜ್ಯರೇ! ಭವಸಾಗರವನ್ನುತ್ತರಿಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಾಧನವನ್ನು ತಿಳಿಸತಕ್ಕ ಸದ್ಗುರುಗಳಾದ ತಾವು ಲಭಿಸಿರುವಲ್ಲಿ, ನಾನೇಕೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಕು?

ಜಾಲಂ:- ಮಾನ್ಯಳೇ! ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ, ಭವಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟುವುದಕ್ಕೆ ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ ಸಾದನೆ ಯೊಂದಿದೆ!

ಮೈನಾ:- ಮಹಾತ್ಮರೇ! ಅದಾವುದು?

ಜಾಲಂ:- ಅದು "ಆತ್ಮಾನುಸಂಧಾನವು." ಅದನ್ನೇ ಆತ್ಮಸಂದರ್ಶನವೆಂತಲೂ, ಆತ್ಮೋಪಲಬ್ಧಿಯೆಂತಲೂ, ಆತ್ಮಾರಾಮಪೂಜೆಯೆಂತಲೂ, ತತ್ಸವೇತ್ತರು ಬಗೆಬಗೆಯಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮೈನಾ:- ಪೂಜ್ಯರೇ! ಅದನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿರಿ!

ಜಾಲಂ:- ರಾಜಮಾತೆಯೇ! ಚಿತ್ತವನ್ನು ಕಳವಳಿಸತಕ್ಕ ಬಗೆಬಗೆಯಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದಲೂ, ರಾಗವೈಷ್ಣವಗಳಿಗೆ ಅಧೀನರಾದ ಅನಧಿಕಾರಿಗಳ ಗದ್ದಲದಿಂದಲೂ, ಚಂಚಲವಾಗಿರುವ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ವಿಘ್ನಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಯೋಗಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಚಾರ

ರದ ಅನುಭವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾದ ಸಜ್ಜನರ ಹೊರತು ಮಿಕ್ಕವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಬಾರದೆಂದು ಬ್ರಹ್ಮವೇತ್ತರು ದಿಟ್ಟಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ, ನಿನ್ನ ಪರಿಜನರಲ್ಲಿ, ಸದ್ವಿಚಾರಸಂಪನ್ನರಾದರೂ ಇರುವುದಾದರೆ ಅಂಥವರ ನೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೀನೇ ನಮ್ಮಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಯುಕ್ತವಾಗಿತ್ತೋರುತ್ತದೆ!

ಮೈನಾ:—ಆಗಬಹುದು! ನಾನು ತಮ್ಮಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರುವುದರಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಂತರವೇನಿದೆ? ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತವಾಗುವ ವಕ್ಷಕ್ಕೆ ನನ್ನ ದೊಂದು ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಇದೆ!

ಜಾಲಂ:—ಅದೇನು ಹೇಳು!

ಮೈನಾ:—ಈ ಪಟ್ಟಣದ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಮವನದಲ್ಲಿ ರಾಜಸ್ತ್ರೀಯರ ಹೊರತು ಮತ್ತಾರೂ ಸಂಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ, ತಾವು ಪದ್ಮವನಕ್ಕೆ ಚಿತ್ತೈಸಬಹುದೆಂದು ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು!

ಜಾಲಂ:—ಆಗಬಹುದು! ನಾಳೆಯ ದಿವಸ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ನಾನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವೆನು!

ಮೈನಾ:—ಚಿತ್ತ! (ವಂದಿಸುವಳು.)

ಜಾಲಂ:—ನಾನಿನ್ನು ತೆರಳುವೆನು. (ಎಂದು ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವನು)

ಪ್ರಥಮಾಂಕಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಆತ್ಮಾರಾಮಾಯ ನಮಃ!

ಗೋಪೀಚಂದ್ರ ಚರಿತ್ರೆ.

ದ್ವಿತೀಯಾಂಕಂ.

ಪ್ರಥಮರಂಗಂ.

ಪ್ರದೇಶ:—(ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಗೋಪೀಚಂದ್ರನ ಪತ್ನಿಯರಾದ ಚಾರುಮತಿ, ಮಂಜುವಾಣಿ ಮುಂತಾದವರು ಸುಖಾಸೀನರಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಲೀಲಾವತಿಯು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವಳು.)

ಚಾರು— ತಂಗೀ ಲೀಲಾವತೀ! ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ಬಹಳ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲ! ಅದೇನು ಗ್ರಂಥವು?

ಲೀಲಾ— ಅಕ್ಕಾ! ಇದು ಸಾವಿತ್ರೀ ಪರಿಣಯವು.

ಚಾರು— ಓಹೋ! ಸಾವಿತ್ರೀ ಚರಿತ್ರೆಯೋ?

ಮಂಜು— ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಸಾವಿತ್ರೀ ದೇವಿಯಂತಹ ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆಯರು, ಲಕ್ಷಮಂದಿಗೊಬ್ಬರಾದರೂ ಇರುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ?

ಚಾರು— ಅದೇನು ಹಾಗೆ ಹೇಳುವೆ! ಸಾವಿತ್ರಿಯಂತಹ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯರು ಈಗಲೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮಂದಿ ಇರುವರು.

ಲೀಲಾ— ಇರಬಹುದು! ಇಲ್ಲವೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳಿದರು?

ಚಾರು— ಮಂಜುವಾಣಿಯು ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೆ?

ಮಂಜು— ಏನೆಂದು ಹೇಳಿದನು?

ಚಾರು— ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಸಾಧ್ವಿಯರೇ ಅಪೂರ್ವವೆಂದು!

ಮಂಜು— ಹಾಗಲ್ಲ!

ಚಾರು— ಮತ್ತೆ ಹೇಗೆ?

ಮಂಜು— ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ವಿಯರೇ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ!

ಚಾರು— ಮತ್ತೇನು ಹೇಳಿದೆ?

ಮಂಜು— ಸಾವಿತ್ರಿಯಂತಹ ಸಾಧ್ವಿಯರಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದನಷ್ಟೆ!

ಚಾರು— ಈಗ ಮತ್ತಷ್ಟು ಚಿನ್ನಾಗಿದೆ! ಸಾಧ್ವಿಯರಲ್ಲಿ, ಸಾವಿತ್ರಿಯಂತಹ ಸಾಧ್ವಿಯರೆಂತಲೂ, ಬೇರೆ ವಿಧವಾದ ಸಾಧ್ವಿಯರೆಂತಲೂ ಉಂಟೇನು?

ಮಂಜು— ಉಂಟು!

ಚಾರು— (ಸ್ವಲ್ಪಕೋಪದಿಂದ) ಹೇಗೆ?

ಮಂಜು— ಹೇಗೋ ಲೀಲಾವತಿಯನ್ನು ಕೇಳು!

ಚಾರು— ಲೀಲಾವತಿಯೇ ಹೇಳಲಿ!

ಲೀಲಾ— ಆಗಬಹುದು!

ಚಾರು— (ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ) ಹೇಳಬಹುದು!

ಲೀಲಾ— “ಸಾವಿತ್ರಿಯಂತಹ ಪತಿವ್ರತೆ”ಯರೆಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ; ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು, ತಮ್ಮ ಪತಿಗಳು ಭಾಗ್ಯವಂತರಾಗಿರುವಾಗಲೂ, ತಮ್ಮ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಬೇಕಾದ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ, ಪತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗವುಂಟಾಗಿರಬಹುದು! ಮತ್ತೂ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಸೌಕರ್ಯಗಳೂ ಇಲ್ಲದ, ಕೇವಲ ದರಿದ್ರರಾಗಿರುವಾಗಲೂ ಪತಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸತಕ್ಕ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಇರಬಹುದು! ಆದಾಗ್ಯೂ, ಮದುವೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ, ವರನು ಅಲ್ಪಾಯುಷ್ಯನೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ್ಯೂ, ಮನಸ್ಸು ಆತನಲ್ಲಿ ಲಗ್ನವಾಗಿರುವುದೆಂಬ ಧರ್ಮಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಬದ್ಧಳಾಗಿ ದರಿದ್ರನೂ, ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟನೂ, ಅಲ್ಪಾಯುವೂ ಆದ ವರನನ್ನೇ ಮದುವೆಯಾಗತಕ್ಕ ಸ್ತ್ರೀಯೂ, ಘೋರರಾಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೃತನಾದ ಪತಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತ, ದಂಡಧರನಾದ “ಯಮು” ನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ, ಪತಿಯನ್ನು ಪುನರ್ಜೀವಿತನನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದು, ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯಾದ ಪತಿಯು “ಸಾವಿತ್ರಿ”ಯಹೊರತು ಮತ್ತಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಸಾರಿಸಾರಿಗೂ ಸಾರಿಸಾರಿ ಹೇಳಬಹುದು!

(ಇವ್ಯರಲ್ಲಿ, ಅಂತಃಪುರದ ಮುಂಭಾಗದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ವೈನಾವತೀ ದೇವಿಯು ಕೆಲವುಮಂದಿ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಂದಿಗೆ ಪದ್ಮವನವನ್ನು ಕುರಿತು ತರಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಮೇಲಿನಿಂದ ನೋಡಿದ “ಕಳಾವತಿ” ಎಂಬ ಪರಿಚಾರಿಕೆಯು, ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಚಾರುಮತಿಗೆ ತಿಳಿಸಲೆಳಸಿ, ಕೂಗಿ ಹೇಳುವಳು.)

ಕಳಾ— ದೇವೀ!

ಚಾರು— ಕಳಾವತೀ! ಏನದು?

ಕಳಾ— ಪೂಜ್ಯರಾದ ಮಹಾರಾಜಿಯವರು ಪದ್ಮವನದ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳುತ್ತಿರುವರು!

ಚಾರು— ಯಾರು? ನಮ್ಮತ್ತೆಯವರೇ!

ಕಳಾ— ಅಹುದು!

(ಕಾಗನ್ನುತ್ತಲೇ, ಚಾರುಮತಿಯೂ, ಮಂಜುವಾಣಿಯೂ, ಲೀಲಾವತಿಯೂ ಜಗ್ಗನೆ ಎದ್ದುಬಂದು ನೋಡುವರು.)

ಚಾರು— ಲೀಲಾವತೀ! ಅತ್ತೆಮ್ಮನವರು ಇಷ್ಟುಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪದ್ಮವನಕ್ಕೆ ಹೋಗತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯವೇನಿರಬಹುದು?

ಲೀಲಾ— ಏನೋ ನಾನೇನು ಬಲ್ಲೆನು!

ಚಾರು— ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ನನಗೆ ಬಹಳ ಕುತೂಹಲವುಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪದ್ಮವನಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೋಗೋಣವೆ?

ಲೀಲಾ— ಆಗಬಹುದು!

(ಎಲ್ಲರೂ ತೆರಳುವರು.)

ದ್ವಿತೀಯರಂಗಂ.

ಪ್ರದೇಶ — ಪದ್ಮವನ.

(ಜಾಲಧರ ಸಿದ್ಧರು, ಸಿದ್ಧರೊಂದಿಗೆ ಪದ್ಮವನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ನಿರ್ಮಲವಾದ ಒಂದು ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವರು.)

ಜಾಲಂ— ಶಿಷ್ಯಾ! ಶಿಷ್ಯನಾಥಾ! ಮೈನಾವತೀ ದೇವಿಯು ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನಳಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ಆಕೆಯ ಚಿತ್ತವೆಷ್ಟು ನಿರ್ಮಲವಾಗಿದೆಯೋ ನೋಡಿದೆಯಾ?

ವಿಶ್ವ— ಸ್ವಾಮೀ! ಮುಮುಕ್ಷುಗಳಾದ ಸಾಧುಜನರ ಚಿತ್ತವು ಯಾವಾಗಲೂ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ!

ಜಾಲಂ— ಸತ್ಯವು! ಆಕೆ, ನಮಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕಾ ದಿರುವಂತೆ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವ!

ವಿಶ್ವ— ಅಹುದು! ಈಗಲೇ ಬರಬಹುದೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಜಾಲಂ— ಒಳ್ಳೆಯದು! ಆಕೆ ಬರುವವರೆಗೂ ಈಶ್ವರಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರೋಣ.

ರಾಗ—ನವರೋಜು—ಏಕತಾಳ.

ಪಾಹಿಪಾಹಿ ಪಾಲಕೇತ್ರ ಪಾಪದೂರ ಶಂಕರಾ || ಪ ||

ದೇಹದೇಹ ನಿತ್ಯಸೌಖ್ಯ ಮದ್ರಿಜಾಮನೋಹರಾ || ಅ || ಪ ||

ಶ್ರೀಕರಾ ! ಕೃಪಾಕರಾ ! ಸುಧಾಕರಾ ! ನಿರಾಮಯಾ !

ಭಾನುಕೋಟಿ ಭಾಸಮಾನ ! ಬಾಲಚಂದ್ರ ಶೇಖರಾ !

ನಿತ್ಯ ! ಸತ್ಯ ! ಶುದ್ಧ ! ಶಾಂತರೂಪ ! ಈಶ್ವರಾ !

ನಾರದಾದಿ ಯೋಗಿಬೃಂದ ವಂದಿತಾ ! ಪರಾತ್ಪರಾ !

(ಇಂತು ಭಜನಿಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ, ಮೈನಾವತೀ ದೇವಿಯು ಪವೇಶಿಸುವಳು.)

ಮೈನಾ— ಆಹ! ಪೂಜ್ಯರಾದ ಸಿದ್ಧಪುರುಷರು ನನಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲೇ ಬಂದಿರುವರು! ನನ್ನದೇ ಸಾವಕಾಶವಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮತೇಜೋವಿರಾಜಿತರಾದ ಇವರಸಂದರ್ಶನವೇ ದುರ್ಲಭವಾದುದು. ಜಗಿರುವಲ್ಲಿ ಇವರಿಂದ ತತ್ಪೋಷದೇಶನನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೆಂದರೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಲಭಿಸತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಶಿಷ್ಯವಿತ್ತಾ ಪಹಾರಕರಾದ ಗುರುಗಳೆಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ “ಬಾಧಗುರು”ಗಳಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ? ಶಿಷ್ಯಹೃತ್ತಾ ಪಹಾರಕರಾದ ಇಂತಹ “ಬೋಧಗುರು”ಗಳಿಂದಲ್ಲವೇ ಲೋಕೋದ್ಧಾರವಾಗಬೇಕು! ಆತ್ಮವೇತ್ತರಾದ ಇಂಥವರಿಗಲ್ಲವೇ “ಕಾರಣಾಚಾರ್ಯ”ರೆಂಬ ಹೆಸರು ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ! ಒಳ್ಳೆಯದು! ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಾದ ಈ ಸಿದ್ಧಪುರುಷರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥಳಾಗುವೆನು.

(ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತ ಜಾಲಂಧರ ಸಿದ್ಧರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಳು.)

ಜಾಲಂ— ಆಯುಷ್ಮತೀಭವ ! ಮೈನಾವತೀ ! ಆ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊ!

ಮೈನಾ— ಚಿತ್ತ ! (ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಳು.)

ಜಾಲಂ— ಸಾಧ್ವೀಮಣೀ! ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ನಿನ್ನ ಅಭಿಲಾಷೆಯು ಸರೋತ್ತಮವಾದುದು. “ನಹಜ್ಞಾನೇನ ಸದೃಶಂ ಪವಿತ್ರ ಮಿಹವಿದ್ಯತೇ” ಎಂದು ಗೀತಾಚಾರ್ಯನು

ಬೋಧಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಸವ್ತಕೋಟಿ ಮಹಾಮಂತ್ರಗಳ ರಹಸ್ಯವೂ, ಚತುರ್ಮದಗಳ ಸಾರವೂ, ಅಷ್ಟಾದಶ ಪುರಾಣಗಳ ಮುಖ್ಯಾರ್ಥವೂ, ಸಾಧು ಸಾಂಗತ್ಯದ ಮಹಿಮೆಯೂ, ಪರಮ ಭಾಗವತ ವೈಭವವೂ, ಸಿದ್ಧಪುರುಷರ ಸಂಕಲ್ಪ ಸಿದ್ಧಿಯೂ, ತತ್ಪವೇತ್ತರ ಆತ್ಮಾನುಭವವೂ, ವೈರಾಗ್ಯದ ಪ್ರಭಾವವೂ, ಈಶ್ವರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಆನಂದವೂ, ಮತ್ತೆ ಸರ್ವಾರ್ಥ ಸಂಗ್ರಹವೂ, “ಆತ್ಮಜ್ಞಾನ”ವೆಂಬ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಆತ್ಮವೇತ್ತರಾದ ಮಹನೀಯರ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನೆಂತಲೂ, ಸಮಷ್ಟಿಭಾವದಲ್ಲಿ “ಪರಮಾತ್ಮ”ನೆಂತಲೂ. ವ್ಯವಹರಿಸತಕ್ಕ ಜೈತನ್ಯಕ್ಕೆ “ಬ್ರಹ್ಮಜೈತನ್ಯ”ವೆಂದು ಹೆಸರು. ಆತ್ಮದರ್ಶನವೇ ಬ್ರಹ್ಮದರ್ಶನವು. ಆತ್ಮತಾರಕವೇ ಬ್ರಹ್ಮತಾರತವು. ಆತ್ಮನಿಷ್ಠೆಯೇ ಬ್ರಹ್ಮನಿಷ್ಠೆಯು. ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವೇ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನವು. ಆತ್ಮಾನಂದವೇ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವು. ಸಾಧ್ವೀ ಮಣಿಯೇ! ಈ ವರಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನಲ್ಲವೆ? ಇನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳುವವಳಾಗು!

ಶ್ಲೋ|| ಅಮಾನಿತ್ಯಮದಂಭಿತ್ವ ಮಹಂಸಾ ಕ್ಷಾಂತಿರಾರ್ಜವಂ, ಆಚಾರ್ಯೋಪಾಸನಂ ಶಾಚಂ ಸ್ಥೈರ್ಯ ಮಾತ್ಮವಿನಿಗ್ರಹಃ | ಇಂದ್ರಿಯಾರ್ಥೇಷು ವೈರಾಗ್ಯ ಮನಹಂಕಾರಏವಚ, ಜನ್ಮಮೃತ್ಯುಜರಾವ್ಯಾಧಿ ದುಃಖದೋಷಾನುವರ್ಶನಮ್ | ಅಸಕ್ತಿರನಭಿಷ್ವಂಗಳಿ ಪುತ್ರದಾರಗೃಹಾದಿಷು, ನಿತ್ಯಂಜ ಸಮಚಿತ್ತತ್ವಮಿಷ್ಟಾನಿಷ್ಟೋಪಪತ್ತಿಷು | ಮಯಿಜಾನನ್ಯಯೋಗೇನ ಭಕ್ತಿರವ್ಯಭಿಚಾರಿಣೀ | ವಿವಿಕ್ತದೇಶನೇವಿತ್ವ ಮರತಿರ್ಜನಸಂಸದಿ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನನಿತ್ಯತ್ವಂ ತತ್ಪಜ್ಞಾನಾರ್ಥದರ್ಶನಮ್, ಏತತ್ ಜ್ಞಾನಮಿತಿಪ್ರೋಕ್ತಮಜ್ಞಾನಂಯದತೋಽನ್ಯಥಾ ||

ಎಂಬ ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ, ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರಿಂದಿವಿಕೆ ಡಂಭವಿಲ್ಲರಿರುವಿಕೆ, ಭೂತಕೋಟಿಯನ್ನು ಹಂಸೆಪಡಿಸದಿ

ರುವಿಕೆ, ಕೃತ್ರಿಮಗುಣವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ಗುರುಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಿರುವಿಕೆ, ಮನೋವಾಕ್ಯಾಯಶುದ್ಧಿ, ಚಂಚಲವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ಮನೋನಿಗ್ರಹವುಂಟಾಗಿರುವಿಕೆ, ಇಂದ್ರಿಯಶಾಪಲ್ಯಗಳನ್ನು ಡಗಿಸುವಿಕೆ, ಅಹಂಕಾರವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ಜನ್ಮ-ಮರಣ-ವೃದ್ಧತ್ವ-ರೋಗ-ದುಃಖ ಮುಂತಾದುವುಗಳ ಸ್ವಭಾವವನ್ನರಿತು ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ ಪರಿತಾಪಪಡದಿರುವಿಕೆ, ವಿಷಯ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಆಸೆಯಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ, ಭಾರ್ಯಾ ಪುತ್ರಾದಿ ಮಮಕಾರದಿಂದಂಟಾಗುವ ದುಃಖಗಳಿಗೆ ಪರಿತಪಿಸದಿರುವಿಕೆ, ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಬುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗಿರುವಿಕೆ, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯುಂಟಾಗಿರುವಿಕೆ, ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಳವಳಪಡಿಸತಕ್ಕ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿಜನಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಓಂನಂಬ ಪ್ರಣವಮಂತ್ರವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುವಿಕೆ, ಶ್ರವಣ-ಮನನ-ನಿಧಿಧ್ಯಾನಗಳ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಾರಕಬ್ರಹ್ಮ ತತ್ವವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುವಿಕೆ, ಇಂತು ಯೋಗಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅಳಿದು, ಸಾಧಿಸಿ, ಸ್ವಾನುಭವಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವರೇ ನಿಜವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ಎಲಾ ಬ್ರಹ್ಮನಿಷ್ಠಾಸಕ್ತಳೇ! ನೀನು, ಈ ಉಪದೇಶವನ್ನು ನುಸರಿಸಿ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಆತ್ಮತತ್ವವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ಸ್ವಾನುಭವಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಂಡು ನಿಷ್ಕಳಂಕವಾದ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವವಳಾಗು! “ಏಕೋರಾಮ” ಎಂಬ ತಾರಕನಾಮವನ್ನು ಸರ್ವದಾ ಭಜಿಸುತ್ತಿರು!! ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದತುಂದಿಲಳಾಗುವೆ!!!

(ಎಂದು ಆಕೆಯ ತತೆಯಮೇಲೆ ತನ್ನ ಹಸ್ತವನ್ನಿಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡುವನು.)

(ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಮೈನಾವತೀ ದೇವಿಯ ಸೂಸಯರಾದ ಚಾರುವತಿ, ಮಂಜುವಾಣಿ, ಮುಂತಾದವರು ಪದ್ಮವನಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ನಿಂತು ಈ ವಿಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು.)

ಚಾರು— ಸೋದರೀಮಣಿಯರೇ! ನೋಡಿದಿರಾ ಅತ್ತೆಯವರಷ್ಟು ದುಷ್ಕಾರ್ಯಕೊಳ್ಳಗಾಗಿರುತ್ತಾರ? ಸಾಧುವೇಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಪಾಪಕಾರ್ಯಗಳನ್ನಾಚರಿಸತಕ್ಕ ಇಂತಹ “ಗೋಮುಖವ್ಯಾಘ್ರ” ಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಪಾಪಾತ್ಮರು ಮತ್ತಾರಿರುತ್ತಾರ?

ಮಂಜು— ಚಾರುಮತೀ! ಕಾರ್ಯಕಾರಣಗಳ ನಿಜಾನಿಜಗಳನ್ನರಿಯದೆ, ಪೂಜ್ಯರಾದ ಆತ್ತೆಯವರಲ್ಲಿ ದೋಷವನ್ನೆಣಿಸುವುದು ನಮಗೆ ಧರ್ಮವಲ್ಲ! ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ಆತುರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವಳು!

ಚಾರು— ಮಂಜುವಾಣಿ! ನೀನು ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಕೊಳ್ಳವಟ್ಟು, ನಡವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಡ! ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಕಾರಣವೇನು?

ಮಂಜು— ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾದರೂ ಪ್ರಮಾಣಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು!

ಲೀಲಾ— ಒಳ್ಳೆಯದು! ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಮ್ಮನಿರಿ! ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಈಗಲೇ ಚರ್ಚೆಮಾಡಬಾರದು! ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳೋಣ! ನಡೆಯಿರಿ!

(ಎಂದೆಲ್ಲರೂ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳುವರು.)

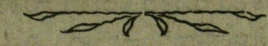
ಜಾಲಂ— ಸಾಧ್ವೀ! ಮೈನಾವತೀ! ಪರಮಾರ್ಥವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿರತಳಾಗಿರು! ನಿನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ!

ಮೈನಾ— (ವಿನಯದಿಂದ, ಕೈಮುಗಿದು) ಪೂಜ್ಯರೇ! ತಮ್ಮ ಸ್ವಪ್ನೆಯಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ! (ನಮಸ್ಕರಿಸುವಳು)

ಜಾಲಂ— ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯಾವತೀಭವ! ನಾನಿನ್ನು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳುವೆನು

ಮೈನಾ— ಚಿತ್ತಾನುಸಾರ!

(ಎಲ್ಲರೂ ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವರು.)

ದ್ವಿತೀಯಾಂಕಂ. ತೃತೀಯರಂಗಂ.

ಪ್ರದೇಶ—ಅಂತಃಪುರ.

(ಚಾರುಮತಿ, ಮಂಜುವಾಣಿ, ಲೀಲಾವತಿ ಮುಂತಾದವರು ರತ್ನಪೀಠಗಳಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವರು.)

ಚಾರು— ರಾಗ—ಕಂಕರಾಭರಣ ಅಥವಾ ಡೀಕಾಗ್—ಆದಿ.

ಲೀಲಾವತೀನುಡಿಲಾಲಿಸುವಮ್ಮಯ ಬಾಲಾಮಣಿಗೆ ಮತಿ ಸೇಳ್ ಸೇಳ್ ಸೇಳ್. || ವ ||

ನೋಡಿಯುಂಕೊಂಡಾಡುವಳು|ಕಣ್ಣಾರ ನೋಡಿದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಳಾಗಿ ಯು “ದಿನ್ವಾಣ” ಗೈಯುವಳಾ ಹಾ ಹಾ ||ಅ||ವ||

ನೋದರಿ ಲೀಲಾವತಿ! ಈ ನಮ್ಮ ಮಂಜುವಾಣಿಯ ಅವಿವೇಕವನ್ನೇನೆಂದು ಹೇಳೋಣ! ಹರಿಯರಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರು ಮಾತಡಕ್ಕದ್ದುಷ್ಕಾರ್ಯಗಳು ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಬಲ್ಲವೆ? ಅತ್ತೆಯವರು ಪರಪುರುಷನೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ತಾನೂ ನೋಡಿದಳು. ಕಣ್ಣಾರ ಕಂಡ ವಿಷಯವನ್ನು ಮರೆನಾಚುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಸಾಹಸವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿರುವಳು. ಈ ಜಾಣತನದ ಮಾತುಗಳಿಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ?

ಲೀಲಾ— ಅಕ್ಕಾ! ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಶಾಂತಚಿತ್ತಳಾಗಿ ಲಾಲಿಸು! ಅತ್ತೆಯವರ ಮನೋನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಅನೇಕವೇಳೆ ನಾನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿರುವೆನು. ಆಕೆಯ ಪ್ರವರ್ತನೆಯು ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾಮದು. ಯಾರನ್ನೇ ಆಗಲಿ, ಹಂದು ಮುಂದರಿಯದೆ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ದೂಷಿಸಬಾರದು. ಅತ್ತೆಯವರ ನಡತೆಯು ನಿಷ್ಕಳಂಕವಾದುದೆಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಸಾರಿ ಹೇಳಬಲ್ಲೆನು!

ಚಾರು—ಹಾಗಾದರೆ ಅಂತಹ ಶೀಲವತಿಯು ಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯವೇನು?

ಮಂಜು—ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪುರುಷರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡತಕ್ಕ ಪರಾಪರ ವಿಚಾರಗಳು ಯಾವುವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಯಾರು ಯಾರೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ್ಯೂ ದುರ್ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತೇ ಮಾತನಾಡುವರೆಂದು ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೋ?

ಚಾರು—ಅಹುದು!

ಮಂಜು—ಪಾಂಡುರೋಗಿಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಹಳದಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಎಲ್ಲರ ನಡತೆಯೂ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ!

ಚಾರು—ನನಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಕಾಣುವುದಲ್ಲ! ಅತ್ತೆಯವರು ಆಕಸಚಿ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಸಹವಾಸಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗ ನೇರಿದರೋ ಆಗಲೇ ಆಕೆಯ ನಡತೆಯು ಕೆಟ್ಟತೆಂದು ದಿಟ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲೆನು.

ಲೀಲಾ—ಚಾರುವತಿ! ಮಹಾತ್ಮರನ್ನು ದೂಷಿಸಬೇಡ! ನಿನ್ನ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡುವೆನು. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರೂ, ನಿಷ್ಕಾಮರೂ, ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೂ, ಸದಾ ಭಗವನ್ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನ ತತ್ಪರರೂ ಆದ ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ಮುಖವು ಬ್ರಹ್ಮತೇಜದಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪರಂತು ಅತ್ತೆ

ಯವರು ಆ ಮಹಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯವಿಚಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು! ಅವರನ್ನು ದೂಷಿಸಬಾರದು. ನೀನು ವೃಥಾ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವೆ!

ಚಾರು—ಸಾಕು! ಸಾಕು! ಇಂಥಾ ಕಪಟ ವೇದಾಂತಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು! ಆರ್ಯಪುತ್ರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲೇ ಬೇಕು!

ಲೀಲಾ—ನೀನೇನಾದರೂ ಮಾಡಿಕೊ! ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಬೇಡ!

ಮಂಜು—ನಾನು ಈ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರಮಾಣವಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ!

ಚಾರು—ಬೇಡ! ನೀವು ಸುಮ್ಮನಿರಿ! ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನೇ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತೇನೆ.

(ಎಂದು ಮೂವರೂ ಅಸೂಯಾಪರವಶರಾಗಿ ತಲೆಯಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವರು.)

(ಗೋಪೀಚಂದ್ರ ಮಹಾರಾಜನು ಅತ್ತೆಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.)

ಗೋಪೀ—ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ದರೂ ಮಾಡಿಕೇರಿ ಪಡೆಯುವುದು ಸುಲಭವೇ ಹೊರತು, ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಕೇರಿ ಪಡೆಯುವುದೆಂದರೆ ಅಷ್ಟ ಸುಲಭವಾದ ವಿಷಯವಲ್ಲ! ಒಂದು ಕಡೆ, ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗುವಂತೆ, ನೀತಿಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು! ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಧರ್ಮಪುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪರಿವಾಲಿಸಬೇಕು! ದುಷ್ಕರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ, ಶಿಷ್ಟರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕತೆಯುಂಟಾಗಿರಬೇಕು! ಇದಲ್ಲದೆ ಪರರಾಜರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಬೇಕು! ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡಿದರೂ ಪ್ರಮಾದವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಕ್ಲೇಶಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲದೆ, ಇದಕ್ಕೆ ನೆರೆಯಾಗಿ ಜ್ಞಾತಿಗಳ ಕಾದಾಟವೂ, ನೆಂಟರಿಷ್ಟರ ದೂಷಣೆಯೂ ಸರ್ವದಾ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ! ಇಂತು ಗರ್ಭೀರವಾದ ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಆಪಾರವಾಗಿರುವ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪವೇನಾದರೂ ಮೈಮರೆತು ನಡೆದರೆ, ಇಹದಲ್ಲಿ ಅಪಕೇರಿಯೂ, “ರಾಜ್ಯಾಂತೇ ನರಕಂ ಧ್ರುವಮ್” ಎಂಬಂತೆ ಪರದಲ್ಲಿ ನರಕವಾಸವೂ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಹೊರಗಿನ ನೋಟಕ್ಕೆ ಸುಖಮಯವಾಗಿಯೂ, ಒಳಗೆ

ಅಪಾರ ದುಃಖಮಯವಾಗಿಯೂ ಇರುವ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಖವೆತ್ತ
ಣದು !

(ಎದು, ಸ್ವಗತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಂತಃಪುಗವನ್ನು ಪವೇಶಿಸುವನು)

(ಚಾರುಮತಿ, ಮಂಜುವಾಣಿ, ಲೀಲಾವತಿಯರು ಗೋಪೀಚಂದ್ರನನ್ನು
ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಪೀಠಗಳಿಂದಿಳಿದು ತಲೆಬಾಗಿ ನಿಂತು)

ಆರೈಪುತ್ತನಿಗೆ ವಂದಿಸುವೆವು ! (ಎಂದು ವಂದಿಸುವರು)

ಗೋಪೀ—ಮಂಗಳಾಂಗಿಯರೇ ! ನಿಮಗೆ ಶುಭವಾಗಲಿ !

(ಗಾಣಿಯರು ಎಂದಿನಂತೆ ಏನೋದವಾಗಿ ಸಂಭಾಷಿಸಿ, ಸುಮ್ಮನೆ ತಲೆಬಾಗಿ
ನಿಂತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು ಸಂಕಯಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಕೂ
ತ್ತು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರುವನು)

ಗೋಪೀ—ಕಂ|| ಅರಳಿದ ತಾವರೆಗಿಂತಂ |

ಸುರುಚಿರದಿಂಮೆರೆಯುತಿದ ನಿಮ್ಮ ಯಮುಖಗಳ್||

ಪರಿತಾಪದಿಂದಲೀಗಳ್ |

ನೆರೆಬಾಡಿಹಕತವದನು ಪೇಳಿರಿಭರದಿಂ ||

ಕಾಂತಾಮಣಿಯರೇ ! ನಿಮ್ಮ ಮುಖಭಾವಗಳು ಎಂದಿನಂತಿಲ್ಲದೆ, ಬಹಳ
ವಿಚಾರದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೇನು ಕಾರಣ?

(ಯಾರೂ ಮಾತನಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿರುವರು)

ಗೋಪೀ—(ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಪದಿಂದ) ಪ್ರಿಯೇ ಚಾರುಮತೀ ! ಈ ನಿ
ಮ್ಮ ವಿಚಾರಕ್ಕೆನು ಕಾರಣ ?

ಚಾರು—ಪ್ರಿಯಾ ! ಅದನ್ನೇಕೆ ಹೇಳಬೇಕು.

ಗೋಪೀ—ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ತಾಪದ ಕಾರಣವನ್ನು ನೀವೇ ಹೇಳದಿ
ದ್ದರೆ ಮತ್ತಾರು ಹೇಳಬಲ್ಲರು !

ಚಾರು—ಕಾಂತಾ ! ಅದು ಹೇಳಬಾರದ ವಿಷಯವು ?

ಗೋಪೀ—ಏನೇನು? ಹೇಳಬಾರದ ವಿಷಯವೆ ? ನನ್ನೊಂದಿಗೂ
ಹೇಳಬಾರದೇ ?

ಚಾರು—ಪ್ರಿಯಾ ! ಹಾಗಲ್ಲ ! ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಬಾರದ ವಿಷಯ
ವು ನಮ್ಮಲ್ಲೇನಿರುವುದು ?

ಗೋಪೀ—ಹಾಗಾದರೇ ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವನ್ನು
ತಿಳಿಸು !

ಚಾರು—ತಿಳಿಸಿದರೇ ಅದು ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬ
ಹುದೆಂದು ಹೆದರುತ್ತಿರುವೆನು !

ಗೋಪೀ—ಚಾರುಮತೀ ! ನೀನು ಕಾಲಹರಣಮಾಡಿದಷ್ಟೂ ನನ್ನ
ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವ್ಯಥೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಪರಿತಾಪದ ಕಾರಣವೇ
ನೋ ಅದನ್ನು ಮೊದಲು ತಿಳಿಸು !

ಚಾರು—ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ತಿಳಿಸುವೆನು.

ರಾಗ—ಶಂಕರಾಭರಣ ಅಥವಾ ಬೇಗಡ—ಅಟತಾಳ.

ಮಾನವೇ ಭೂಷಣವು ! ಮಾನಿನಿಯರಿಗೆ || ಪ ||

ಮಾನವಾಧಿಪತೇಳು ಮಾನಹೀನದಕಾರ್ಯ || ಅ || ಪ ||

(ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾಗುವಳು)

ಗೋಪೀ—ಸತೀ ಚಾರುಮತೀ ! ನಿನ್ನ ಅರ್ಥಾಂಗೀಕಾರದ ಮಾತು
ಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಕಳವಳವು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದೇ ವಿನಹಾ, ಪರಿಹಾ
ರವಾಗಲಿಲ್ಲವು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ವೃಥಾ ಬೇಸರಿಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡ
ಬೇಡ ! ನಡೆಸಂಗತಿ ಏನೆಂಬುದನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ತಿಳಿಸುವವಳಾಗು! ನಾ
ವಕಾಶಮಾಡಬೇಡ !

ಚಾರು—ನಾನು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದೇನು? ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಬಿ
ಡುವೆನು.

ರಾಗ—ಸಂದಭೈರವಿ—ಆಡಿ.

ಮನೋನಾಥನಮಿಸಂ| ಅಲಿಸಿದಂ| ನುಡಿಯುವುದಂ| ಕನಿಕರದಿಂ|| ಪ ||
ದೀಶತಾರಕಗಣೇಶರೇಶದಕನೂನನಾಕ್ಷಗಳನಾಮಯರುಕೇಳು||ಅ||ಪ||

ವಿನೋದದಿನಾವು, ಉಪವನದಿ, ಚರಿಸುತಿರಲ್ | ಮನುಜೀಶನಿಮ್ಮಯ
ಮಾತೆಯುತಾನನಾಚಾರವನುಗೈದುದಪೇಳುವೆ || ಮನೋ ||

ಮಹಾಕಪಟಯತಿಪರನೊಡನೆ, ಮಾತೆಯುತಾ, ನಹೋರಾತ್ರಿಗಳನೆಣಿ
ಸದೆಚರಿಸಳು, ವಿಹಾರವನದೊಳು ಮಹಾಂತರಂಗದಿ || ಮನೋ ||

ಆರ್ಯಪುತ್ರ ! ರಾಣಿವಾಸದ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ನಮ್ಮ ಪದ್ಮವನದ
ಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬನು ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕಪಟಯತಿ
ವೇಷದಿಂದ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವನು. ನಿಮ್ಮ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರು ಅವ
ನೊಂದಿಗೆ ಏಕಾಂತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ನಾವು ಪ್ರ
ತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿದವು. ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಲಕ್ಕೆ ಅಪಮಾನಕರವಾದ ಆ
ದುಷ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಲಾರದೆ, ವನವಿಹಾರಕ್ಕೆಂದು ಸಂ
ತೋಷವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ನಾವು, ಸಂತೋಷಭಗ್ನರಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂ
ದವು. ಇದೀಗ ನಡೆದ ಪ್ರತ್ಯಂತವು !

ಗೋಪೀ—(ನಿರುತ್ಸಾಹದಿಂದ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಡುತ್ತ ಚಿಂತಿಸುವನು.)

(ರಾಗ—ಶುಕ್ರಾಭರಣ ಅಥವಾ ಬೇಷಾಗ—ಆದಿ.)

ಘನತೆಯತೊರದುತಾನಂತಾದಳೆ ಮಾತೆಯು || ಪ ||

ಎನಗೇನೊಂದುತೋರದೀಗ | ಮನಸಿಗಿಂತು ವಿಭ್ರಾಂತಿಯುಂಟಾ
ಯಿತು || ಅ || ಪ ||

ಕ್ಷತ್ರಿಯಪುತ್ರರೊಳು ವರಸುತ್ರಾ ಮನಾದೆನ್ನನು | ಅಪವಿತ್ರಳ ಪುತ್ರ
ನೆಂದೆಂಬರಿನ್ನು || ಘನ ||

ಅಕಟಾ ! ಏನಾಶ್ಚರ್ಯವಿದು ! ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ, ಯಾರ ಪ್ರವರ್ತನೆ
ಯನ್ನು ನಾನು ಘನತರವಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದನೋ ಅಂಥವರ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ
ಯೇ ಕಳಂಕವಾದ ಮಾತುಗಳು ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳುವಂತಾಯಿತಲ್ಲಾ !

ಕಂ|| ಆಹಾ ! ಮಾತೆಯುತಾನೀ |

ದ್ರೋಹದಕಾರ್ಯವನು ಗೈಯ್ಯತಿಪುರದುದಿಟವೇ ||

ವೋಹದಭ್ರಾಂತಿಗೆ ಸಿಲುಕುತೆ |

ವೋಹುಸಿಜರಿಸುವಳೆ ಕಪಟಯತಿಯೊಡನಕಟಾ ||

ದೈವವೇ ! ದುಃಖವೆಂಬುದನ್ನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣದೆ, ಅನರ್
ಳವಾದ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿದ್ದ ನನಗೆ, ಹೃದಯಶಲ್ಯವಾದ
ಘೋರಸಂಕಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತಲ್ಲಾ ! ಮಾಡತಕ್ಕುದೇನು ? ಈ ಸ್ತ್ರೀ
ಯರ ಮಾತನ್ನೇ ನಂಬಲೇ ? ಅಥವಾ ಇವರ ಮಾತನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲೇ ?

ಈಗಿನ ನನ್ನ ಮನೋವೈಕಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದಕ್ಕೂ
ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯದು ! ವಿವೇಕಶೀಲನೂ ನನ್ನ ಹಿತಚಿಂತೆಗಳ
ನೂ, ಸಹಪಾಠಿಯೂ ಆದ ಮಂತ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ಯೋಚಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಕಾ
ರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವೆನು. 10708.

(ಎಂದು ಕೃತನಿಶ್ಚಯನಾಗಿ, ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಸೇವಕಳಿಗಾಜ್ಞಾಮಾಡುವನು)

ಗೋಪೀ—ಯಾರಲ್ಲಿ !

ಪರಿಚಾರಿಕೆ—ಜೀಯಾ ! ಎನಪ್ಪಣೆ ?

ಗೋಪೀ—ನಾನು ಹೇಳಿದನೆಂದು ಮಂತ್ರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಆತನನ್ನೀಗ
ಲೇ ಆಸ್ಥಾನಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡು !

ಪರಿ—ಅಪ್ಪಣೆ ! (ಪರಿಚಾರಕಳು ಹೊರಟುಹೋಗುವಳು.)

ಗೋಪೀ—(ಸತಿಯರನ್ನು ನೋಡಿ) ಲತಾಂಗಿಯರೇ ! ಈ ವಿಚಾರ
ದ ನಿಜಾನಿಜಗಳು ತಿಳಿಯುವ ವರೆಗೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವುಂ
ಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಈಗಲೇ ಆಸ್ಥಾನಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಂತ್ರಿ
ಯೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ತೆರಳುವೆನು.

ಜಾರು—(ತಲೆಬಾಗಿ) ಆರ್ಯಪುತ್ರನಿಗೆ ನಾವಾಗಿಯೇ ಮನುಷ್ಯೇಶವ
ನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದಂತಾಯಿತಲ್ಲಾ !

ಗೋಪೀ—ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ! ಆಗಬೇಕಾದುದೆಲ್ಲಾ ಆಗಿಯೇ ತೀರಬೇಕು!

(ಎಂದು ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವನು.)

324.

ದ್ವಿತೀಯಾಂಕಂ — ಚತುರ್ಥರಂಗಂ.

ಪ್ರದೇಶ—ಆಸ್ಥಾನಮಂದಿರ.

(ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ, ಕನಕಪೀಠದಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವನು.)

ಮಂತ್ರಿ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು ! (ಎಂ
ದು ತಲೆಬಾಗಿ ವಂದಿಸುವನು.)

ಗೋಪೀ—ಸಮರಶೀಲಾ ! ಈ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೋ !

ಮಂತ್ರಿ—ಪ್ರಭುವೇ ! ತಮ್ಮ ಮುಖಭಾವವು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ
ರಲು ಕಾರಣವೇನು ?

ಗೋಪೀ—ಮಂತ್ರೀ ! ಈಗ ನನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಮನೋವ್ಯಥೆಯು ದುರಂತವಾದುದು. ಅತ್ಯಂತ ಹೇಯವಾದ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು, ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ವಿಜ್ಞಾನಶೀಲನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಮನವೊಪ್ಪಲಿಲ್ಲವು. ಆತಿ ರಹಸ್ಯವಾದ ಈ ವಿಚಾರವು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೇ ಇರತಕ್ಕದ್ದು !

ಮಂತ್ರಿ—ರಾಜೀಂದ್ರಾ, ಆದಾವ ವಿಷಯವೋ ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಿರಿ. ತಮಗಾಗಿ ನನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವೆನು !

ಗೋಪೀ—ಸಮರಶೀಲಾ ! ನೀನಷ್ಟು ನಿಸ್ಪೃಹನೆಂದರಿತೇ ನಿನಗೀ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಲೇನಿಸಿದನು. ಪೇಳುವನು ಕೇಳು !

ಕಂ|| ತನುವಿಗೆ ಬೂದಿಯತೊಡೆಯುತೆ |
ಜನರನು ವಂಚಿಸುತಲಿರ್ದು ಯತಿವರನೋರ್ದನು |
ನನದೊಳಗಿರುತಿಹನವನೊಳ್ |
ಜನನಿಯು ವಿಕಾಂತವಾಸಗೈಯುವಳಂತೇ ||

ಮಂತ್ರೀ ! ರಾಣಿವಾಸದ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪದ್ಮವನದಲ್ಲಿ, ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಕವಚಿಯು ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವನೆಂತಲೂ, ಅವನೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ನಿರ್ಭೀತಳಾಗಿ ಏಕಾಂತವಾಸಮಾಡುತ್ತಿರುವಳೆಂತಲೂ, ಪರಮ ಆಪ್ತರಾದ ಜನರಿಂದ ನನಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ, ನೀನು ಗೂಢಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ, ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಲೇಶವೂ ಮರೆಮಾಚದೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಸುವವನಾಗು ! ಬಲ್ಲೆಯಾ ?

ಮಂತ್ರಿ—ಅಪ್ಪಣೆ.

(ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು ಹೊರಟುಹೋಗುವನು)

ಮಂತ್ರಿ—(ತನ್ನಲ್ಲಿ) ಆಹಾ ! ಪ್ರಪಂಚದ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೆಷ್ಟು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುವುವು ! ಪೂಜ್ಯರಾದ ಮೈನಾವತೀ ದೇವಿಯವರು ನಿಷ್ಕಳಂಕ ಚರಿತ್ರರೆಂದೇ ಈ ಕ್ಷಣದ ವರಿವಿಗೂ ನಾನು ತಿಳಿದಿದ್ದೆನು. ಈಗಾಗಲೇ ಏನೇನೋ ವರ್ಮಾನಗಳು ಹುಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ ! ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಮೈನಾವತೀ ದೇವಿಯವರಲ್ಲಿ ಅನರ್ಥವಾದ ಭಕ್ತಿವಿಶ್ವಾಸಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಚಾರವೇನಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದರೆ ಬಹಳ ಸಂಕಟವಡುತ್ತಾರೆ.

ಆದುದರಿಂದ, ಇದರ ನಿಜಾನಿಜಗಳು ಸ್ಫುರಿಸುವವರೆಗೂ, ಅವರಿಗೆ ವಿಷಯವನ್ನೇ ತಿಳಿಸಬಾರದು. ಪರಂತು ನಾನು ಮಾಡತಕ್ಕದೇನು ? ರಾಜಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸಿ ಈಗಲೇ ಪದ್ಮವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಬೇಕಾದುದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಂತರ ದೈವವಿಲಾಸವಿದ್ದಂತಾಗಲಿ ! “ಸತ್ಯಮೇವಜಯತೇ !” (ಎಂದು ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವನು)

ದ್ವಿತೀಯಾಂಕಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಚಿತ್ರಚರಿತ್ರಾಯನಮಃ !

ಶ್ರೀರಸ್ತು
ಗೋಪೀಚಂದ್ರ ಚರಿತ್ರೆ.

ತೃತೀಯಾಂಕಂ.

ಪ್ರಥಮರಂಗಂ. ಪ್ರದೇಶ—ಆಸ್ಥಾನಮಂದಿರ.

(ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು ವಿಷಾದ ಮುಖದಿಂದ ಕುಳಿತಿರುವನು.)

ಮಂತ್ರಿ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ವಂದಿಸುವೆನು !

ಗೋಪೀ—ಮಂತ್ರೀ ! ನಿಜಾನಿಜಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಬಂದೆಯಾ ?

ಮಂತ್ರಿ—ತಿಳಿದು ಬಂದೆನು.

ಗೋಪೀ—ಏನು ಸಮಾಚಾರ ? ನಡೆದ ವಿಷಯವನ್ನು ಲೇಶವೂ ಮರೆಮಾಚದೆ ಪರಿಷ್ಕಾರವಾಗಿ ತಿಳಿಸು !

ಮಂತ್ರಿ—ಪ್ರಭುವೇ ! ಈಶ್ವರನಾಕ್ಷಯಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಟ್ಟು ನಿಜವನ್ನೇ ಬಿನ್ನಿಸುವೆನು.

ಗೋಪೀ—ಆಗಬಹುದು.

ಮಂತ್ರಿ—ನಾನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿ ಪಡೆದು, ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ ಗೂಢಚಾರಿಯಾಗಿ ಪದ್ಮವನಕ್ಕೆ ತೆರಳೆನು. ಪದ್ಮಸರೋವರದ ಪೂರ್ವ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಗುಂಪಾದ ಮರಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಜಟಾವಲ್ಕಲೋಪೇತ ನೂ, ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೂ ಆದ ಯತಿವರನೋರ್ಮ ನು ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಆತನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೈನಾವತೀ ದೇವಿಯವರು ಕುಳಿತು ಇಬ್ಬರೂ ಏನೋ ಮಾತನಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮಾತು ಗಳು ನನಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲವು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅವ ರಿಬ್ಬರೂ ಎದ್ದು, ಮತ್ತೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಇದೀಗ ನಡೆ ಡ ವೃತ್ತಾಂತವು !

ಗೋಪೀ—ಮಂತ್ರಿ ! ಅಂತಃಪುರ ವಾಸಿನಿಯಾದ ಮಾತೆಯು “ ರಾಣಿವಾಸ ” ವೆಂಬ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ತೊರೆದು, ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಜೋಗಿಯೊಂದಿಗೆ ವನದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಮಾಡಬೇಕಾದ ಕಾರಣವೇನು? ಮಾ ತೆಯು ಪ್ರವರ್ತನೆಯು ಕಳಂಕವಾದುದೆಂಬಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇನಿದೆ? ಇದೆಲ್ಲವೂ ಆ ಕಪಟ ಯತಿಯ ಮೋಸಕೃತ್ಯವೇ ಹೊರತು ಬೇರೊಂದಲ್ಲ ! ಸಮ ರಶೀಲಾ !

ರಾಗ—ದರ್ಬಾರ್ ಅಥವಾ ಶುದ್ಧ ಸಾವೇರಿ—ರೂಪಕ.

ಖಂಡಿಸುವೆನು ಅವನಶಿರವ ತುಂಡುತುಂಡಾಗಿ ಮಂತ್ರಿ || ಪ ||

ಭಂಡನಿಂತುರಾಜದ್ರೋಹ, ಪುಂಡತನದಿಮಾಳ್ವನಾಹಾ || ಅ || ಪ ||

ಯತಿಯವೇಷಧರಿಸುತಿಂತು, ಪತಿತಕಾರ್ಯಗಳನುಗೈವ | ಮತಿವಿಹೀ ನನಾದಕಪಟ, ಯತಿಯುಕ್ಷಮಿಪುದುಚಿತವಲ್ಲ || ಖಂಡಿ ||

ನೀತಿಮಾರ್ಗ ಮರೆತುರಾಜ ಮಾತೆಯೆಂಬ ಭೀತಿಯೊರೆದು | ಪಾತಕವನು ಬಗೆದಧರ್ಮ ಘಾತುಕನಾದವನಬಿಡದೆ || ಖಂಡಿ ||

ಮಂತ್ರಿ ! ದುರಾತ್ಮನಾದ ಆ ಕಪಟ ಸನ್ಯಾಸಿಯನ್ನು ಖಂಡಖಂಡ ವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿ ಹದ್ದುಗಳಿಗೆ ಹಾಕಿಸದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಗೋಪೀಚಂದ್ರನಲ್ಲ ! ಈ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನನ್ನು ಹಡಿದು ಕಠಿನವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಿಸುವೆನು !

(ಎಂಬ ಒರೆಯಿಂದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಯೆಳಿಸುವನು.)

ಮಂತ್ರಿ—ರಾಜೀಂದ್ರಾ ! ಅಷ್ಟು ಬಹುರಂಗವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಿಸಬಾರದು ! ಅದರಿಂದ ನಮಗೆ ಲೋಕಾಪವಾದವುಂಟಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ಕಾರ್ಯಕಾರಣಗ ಳು ನಮ್ಮ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ.

ಗೋಪೀ—ಹಾಗಾದರೆ ಮತ್ತೇನು ಮಾಡಬೇಕು?

ಮಂತ್ರಿ—ಆ ಯತಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ನಾವೇ ಹೋಗಿ, ನಮ್ಮ ಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ತಾವು ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದಾತನ ನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕರೆತಂದು, ನಮ್ಮ ಭವನದಲ್ಲೊಂದುಕಡೆ ಗುಪ್ತವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪೂಜಾಗೃಹವನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದು, ಆತನನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ವಿಜಯ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಬಗೆಬಗೆಯಾದ ಪೂಜೆಗಳಿಂದಾತನನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸುವುದ ರಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಿ, ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತನು ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುವಾಗ ಹಾಸಿಗೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸಬೇಕು !

ಗೋಪೀ—ಮಂತ್ರಿ ! ಒಳ್ಳೆಯ ಉಪಾಯವನ್ನೂ ಲೋಚಿಸಿದೆ ! ಈಗಲೇ ಆತನ ಬಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸು !

ಮಂತ್ರಿ—ಈ ದಿವಸ ಬೇಡ ! ಸೂಕ್ಷ್ಮಗ್ರಾಹಿಗಳಾದ ಚಾರರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ, ಆತನ ಪರ್ಣಶಾಲೆಗೆ ದಾರಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಾಳೆಯ ದಿವಸ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡೋಣ.

ಗೋಪೀ—ಹಾಗೆಯೇ ಸರಿ ! (ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವರು.)

ತೃತೀಯಾಂಕಂ — ದ್ವಿತೀಯರಂಗಂ.

ಪ್ರದೇಶ—ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮ.

ಜಾಲಂ—ವಿಶ್ವನಾಥಾ !

ವಿಶ್ವ—ಸ್ವಾಮೀ ! ಏನಪ್ಪಣೆ ?

ಜಾಲಂ—ವೈಖಾನಸನು, ಕಾನೀಘನಾಥನು ಮುಂತಾದವರಲ್ಲಿ?

ವಿಶ್ವ—ಎಲ್ಲರೂ ಇರುವರು.

ಜಾಲಂ—ಪ್ರಕೃತಿಲಕ್ಷಣಗಳು, ಎಂದಿನಂತಲ್ಲದೆ ಈ ದಿವಸವೇನೋ ಮಲಿನವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುವು !

ವಿಶ್ವ—ಸ್ವಾಮೀ ! ಅದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವೇನು ?

ಜಾಲಂ—“ ತತ್ರ ಸರ್ವಾಫಾಶಾಂತ್ಯರಘಂ ಸ್ಮರೇಜ್ಜ ಪರಮಾತ್ಮನಃ”
 ಎಂಬ ಋಷಿವಾಕ್ಯದಂತೆ ಜಗದ್ರಕ್ಷಕನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕುರಿತು, ಶಾಂತಿ
 ತಿಪ್ರದವಾದ ಮಂಗಳಗೀತವನ್ನು ಹಾಡಿರಿ.

ವಿಶ್ವ—ಅಪ್ಪಣೆ !

(ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲರೂ ಹಾಡುವರು.)

ರಾಗ—ಕಂಕಾಭರಣ—ಆಟ.

ಜಯಮಂಗಳವಾಗಲಿ || ಪ || ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಶುಭಮಂಗಳವಾಗಲಿ || ಅ-ಪ ||
 ಕಾಮಿತಾರ್ಥಪ್ರದಾಯಕನು, ಸುಕ್ಷೇಮವೀಯಲಿ ಸರ್ವಜನರಿಗೆ | ನ್ಯಾ
 ಯಮಾರ್ಗದಿ ಭೂಪತಿಗಳೇ ಭೂಮಿಯನುಪರಿಪಾಲಿಸಲಿ || ಬಹು
 ಜಯಮಂಗಳವಾಗಲಿ ||

ಭರದಿಗೋಭೂಸುರರಿಗುಂ, ಈ ಧರೆಯೊಳ್ಲೊಜನರಿಗುಂ | ವರಶುಭಂಗಳು
 ಸಿದ್ಧಿಸಲಿಪರಿಪೂರ್ಣಸುಖಸಂತೋಷಬದಗಲಿ ! || ಜಯ ||
 ಕಾಲಕಾಲಕೆ ವರ್ಷವಾಗಲಿ, ಭೂಮಿಪ್ರಿಯರುಗಳಿಂದಮರೆಯಲಿ | ದೇಶ
 ವೆಲ್ಲಸುಭಿಕ್ಷವಾಗಲಿ ಸಜ್ಜನರುನಿಭಕ್ತಯದಿಬಾಳಲಿ ! || ಜಯ ||

ಧನ್ಯರಾಗಲಿ ಮಾನ್ಯರಾಗಲಿ, ದೈನ್ಯಋಣರೋಗಗಳನೀಗಲಿ | ಭಕ್ತಿಹೀ
 ನರು ಭಕ್ತರಾಗಲಿ ಮುದದಿಶತವರ್ಷಗಳು ಬಾಳಲಿ ! || ಜಯ ||
 (ಎಂದು ಪಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ, ಗೋಪೀಚಂದ್ರನೂ ಮಂತ್ರಿಯೊಪವೇಶಿಸುವರು)
 ಗೋಪೀ—ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು.

(ಎಂದು ಜಾಲಂಧರರ ಪಾದಗಳೆಗರೆಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು. ಮಂತ್ರಿಯೊ
 ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು.)

ಜಾಲಂ—ಆಯುಷ್ಮಂತರೇ, ನಿಮಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ ! ಕುಳಿತು
 ಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನೀವು ಯಾರು ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಿ?
 ಗೋಪೀ—ನಾನು ಪಾಂಚಾಲ ದೇಶಾಧೀಶನಾದಗೋಪೀಚಂದ್ರನು.
 ಈತನು ನನ್ನ ಮಂತ್ರಿಯು.

ಜಾಲಂ—ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನೀವು ಬಂದಿರುವ ಕಾರ್ಯವೇನು?

ಗೋಪೀ—ನಿನ್ನೆಯದಿವಸ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದ್ದ, ಪೂಜ್ಯ
 ರಾದ ಒಬ್ಬಾನೊಬ್ಬ ಯತಿವರ್ಯರು, ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿ
 ಶೇಷವಾಗಿ ಬಣಿಸಿದರು. ಅವರ ಮುಖೇನ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು

ಕೇಳಿದಾಗಿನಿಂದಲೂ, ತಮ್ಮ ಸಂದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆತುರಪ
 ಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈ ದಿವಸ ತಮ್ಮ ಸಂದರ್ಶನವಾದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸಂಕ
 ಲ್ಪವು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು.

ಜಾಲಂ—ಬಹಳ ಸಂತೋಷ! ನಾಥು ಸಜ್ಜನರಲ್ಲಿ ನಿಮಗಿರುವ ಪ್ರೀ
 ತಿಯು ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದುದು.

ಗೋಪೀ—ನನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ವಿಷಯವು ಮ
 ತೊಂದಿದೆ.

ಜಾಲಂ—ಎನದು ?
 ಗೋಪೀ— ಕಂ || ಮುನಿಕುಲಚಂದ್ರಮತಮ್ಯಯ |
 ಘನತರಪಾದಗಳನಿಮ್ಮ ಭವನಕೆಬೆಳಸಲೆ ||
 ವಿನಯದಿಬೇಡುವೆನೆನ್ನಯ |
 ಮನಸಿನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸಲೆ ||

ಮುನಿವರೇಣ್ಯಾ! ತಮ್ಮ ಪಾದಪದ್ಮಗಳ ಧೂಳಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಭವ
 ನವನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿ, ನಮ್ಮ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ
 ನೂ ಪುನೀತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಜಾಲಂ—ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ನಿನ್ನ ಭೀಷ್ಮದಂತೆಯೇ ಆಗಬಹುದು. ಆ
 ದರೆ ನಾನು ಅನ್ನವನ್ನಾಗಲೀ, ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಭುಂಜಿಸುವು
 ದಿಲ್ಲವು. ನೀನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಫಲಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಗೋಪೀ—ಚಿತ್ತಾನುಸಾರವಾಗಬಹುದು.
 ಜಾಲಂ—(ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ನೋಡಿ) ವಿಶ್ವನಾಥಾ ! ವೈಖಾನಸಾ! ನಾ
 ನು ಈ ರಾಜೇಂದ್ರನೊಂದಿಗೆ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಈತನ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು
 ನೆರವೇರಿಸಿ ಬರುವನು. ಆ ವರಗೂ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸದ್ವಿ
 ಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರಿ.

ಶಿಷ್ಯರು—ಅಪ್ಪಣೆ.
 (ಎಂದು ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿ, ಜಾಲಂಧರ ಸಿದ್ಧರೂ, ಗೋಪೀಚಂದ್ರನೂ
 ಮಂತ್ರಿಯೂ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕುರಿತು ತೆರಳುವರು.)

|| ಸತ್ಯ ತ್ರಿ ಯಾಂ ಕಂ ಸಂ ಪೂ ಣ ರ್ಣಂ ||

ಸರ್ವಕಾರಣಾಯನಮಃ !

ಶ್ರೀರಸ್ತು
ಗೋಪೀಚಂದ್ರ ಚರಿತ್ರೆ.

ಚತುರ್ದಾಂಕಂ.

ಪ್ರಥಮರಂಗಂ.

ಪ್ರದೇಶ—ರಾಜಭವನದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದವ ಪೂಜಾಗೃಹ.

ಗೋಪೀ—ಮಹಾತ್ಮಾ ! ಈ ರತ್ನ ಸೀತವನ್ನಲಂಕರಿಸಬೇಕು.

ಜಾಲಂ—ಆಗಬಹುದು. (ಎಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವರು)

ಗೋಪೀ—ಮಂತ್ರಿ ! ಆ ಭಂಗಾರದ ತಟ್ಟಿಯನ್ನಿಲ್ಲಿ ತಂದಿಡು.

ಈ ಮಹಾತ್ಮರ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಪುನೀತರಾಗೋಣ.

ಮಂತ್ರಿ—ಅಪ್ಪಣೆ!

(ಎಂದು ಚಿನ್ನದ ತಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಂದಿಸುವನು. ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು ಸಿದ್ಧಪುರುಷನ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಮಂತ್ರಿ—(ಫಲಾಹಾರದ ತಟ್ಟಿಯನ್ನು ಗೋಪೀಚಂದ್ರನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು) ಇದು ಪೂಜ್ಯರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣವಾಗಲಿ !

ಗೋಪೀ—ಅಹುದು ! (ಎಂದಾತಟ್ಟಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪುರುಷನಮುಂದಿಟ್ಟು) ಪೂಜ್ಯರೇ ! ಇದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸೋಣವಾಗಲಿ.

ಜಾಲಂ—ಆಗಬಹುದು ! (ಎಂದು ಒಂದೆರಡು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಭುಂಜಿಸುವನು.)

ಗೋಪೀ—ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಫಲಾಹಾರವಾಗಲಿ !

(ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಮರೆಯಾಗಿ ನಿಂತು ಮಂತ್ರಿಯೊಂದಿಗೆ ವಾತನಾಡುವನು)

ಗೋಪೀ—ಮಂತ್ರಿ ! ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ನಡಿಸುವುದಂತೆ?

ಮಂತ್ರಿ—ರಾಜೇಂದ್ರಾ ! ಫಲಾಹಾರವಾದಮೇಲೆ, ಆತನನ್ನು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ವಿಶ್ರಮಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸೋಣ. ಆತನು ಮಲಗಿ ನಿದ್ರಿಸುವಾಗ ನಮ್ಮ ಸೇವಕರಿಗಾಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಮಂಚಸಹಿತವಾಗಿ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸೋಣ.

ಗೋಪೀ—ಅಹುದಹುದು !

(ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು ಒಳಗೆ ಬರುವನು.)

ಗೋಪೀ—ಸ್ವಾಮೀ ! ಇದೇನು ಹಣ್ಣುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುವುವಲ್ಲಾ ! ತಾವೇನೂ ತಿಂದಹಾಗೆಯೇ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ !

ಜಾಲಂ—ಭಾಗ್ಯವಂತನೇ ! ನನಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟೂ ತಿಂದನು. ಇನ್ನೆಷ್ಟು ತಿನ್ನುಬೇಕು.

ಗೋಪೀ—ಮುನೀಂದ್ರಾ ! ಆ ಮಂಚದಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ವಿಶ್ರಮಿಸೋಣವಾಗಲಿ !

ಜಾಲಂ—ನಿನ್ನಿಷ್ಟದಂತಾಗಲಿ ! (ಎಂದು ಅಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಪವಡಿಸಿ, ಸ್ವಲ್ಪಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುವರು)

ಗೋಪೀ—(ಯತಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿ) ಈ ತನೀಗ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವನು.

ಮಂತ್ರಿ—(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ರಾಜೇಂದ್ರಾ, ಇನ್ನು ತಾವು ಹೊರಗೆಬನ್ನಿ. (ರಾಜನೂ, ಮಂತ್ರಿಯೂ ಹೊರಡುವರು. ಕೊಲೆಪಾತಕರು ಬಂದು ಮಂಚಸಹಿತವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪುರುಷನನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವರು)

ಮಂತ್ರಿ—ಏಲೈ ! ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇವರನ್ನು ತಾಳಿಯ ತೋಪಿನ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಬರತಕ್ಕದ್ದು.

ಕೊಲೆಪಾತಕರು—ಅಪ್ಪಣೆ.

(ಎಂದೆಲ್ಲರೂ ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವರು.)

ಚತುರ್ದಾಂಕಂ — ದ್ವಿತೀಯರಂಗಂ.

ಪ್ರದೇಶ—ಅಸ್ಥಾನಮಂದಿರ.

(ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರುವನು.)

ಗೋಪೀ—ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾಗಿಯೂ ಮಂತ್ರಿಯು ಬಾರದಿರುವುದಕ್ಕೆನು ಕಾರಣವು? ಕೊಲೆಪಾತಕರು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವಾಗ ಸಿದ್ಧಪುರುಷನೇನಾದರೂ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಿರಬಹುದೆ? ಈ ವಿಚಾರವು ಕೊನೆಗೆ ಹೇಗೆ ಪರಿಣಮಿಸುವುದೋ ಕಾಣೆನಲ್ಲಾ !

ಮಂತ್ರಿ--(ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಜೀಯಾ ವಂದಿಸುವೆನು.

ಗೋಪೀ-- ರಾಗ--ಮೋಹನ--ಆದಿ.

ಏನಾದುದ್ಯೆ? ಏನಾದುದ್ಯೆ? ಏನೇನಾದುದ್ಯೆ? ಕಾರ್ಯ || ಪ||

ನೀನಾಕೊಲೇ ಪಾತಕರಿ, ಗೇನೇನನು ಸೂಚಿಸಿದೆ || ಅ-ಪ||

ಮಂತ್ರಿ ! ಕಾರ್ಯವು ನಿರ್ಮಿಷ್ಟವಾಗಿ ನಡೆಯಿತೇ ?

ಮಂತ್ರಿ--ಪ್ರಭುವೇ! ತಮ್ಮ ಪ್ವಣೆಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುವುದುಂಟೆ? ಕೊಲೆಪಾತಕರು ಆ ಕಪಟಯತಿಯನ್ನು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಡಹಬಂದರು.

ಗೋಪೀ--ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

[ಎಂದು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ ಚಾರನೊಬ್ಬನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು.]

ಚಾರ--ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ !

ಗೋಪೀ--ಚಾರನೇ ! ಸಮಾಚಾರವೇನು?

ಚಾರ--ಮಹಾಮಾತೃಶ್ರೀಯವರ ಅಂತಃಪುರದಿಂದ ಪರಿಚಾರಕಳೊಬ್ಬಳು ಬಂದಿರುವಳು.

ಗೋಪೀ--ಅವಳನ್ನು ಒಳಗೆ ಬರಮಾಡು.

ಕಾಂಚನಮಾಲೆ--(ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಜೀಯಾ! ವಂದಿಸುವೆನು.

ಗೋಪೀ--ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ! ಸಮಾಚಾರವೇನು?

ಕಾಂಚನ--ತಮ್ಮ ಮಾತೆಯವರು ಯಾವ ಕಾರಣ ದಿಂದಲೋ, ಮೂರು ದಿವಸಗಳಿಂದಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತರಾಗಿ ಮೌನವ್ರತವನ್ನವಲಂಬಿಸಿರುವರು. ಯಾರೊಂದಿಗೂ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆಹಾರವನ್ನೂ ಸಹಾ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ವ್ಯಸನದಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟಿರುವರು.

ಗೋಪೀ--ಒಳ್ಳೆಯದು. ಈಗಲೇ ನಾನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮಾತೆಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸುವೆನು. ನೀನು ನಡೆ!

ಕಾಂಚನ--ಅಪ್ಪಣೆ. (ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವಳು)

ಗೋಪೀ--ಮಂತ್ರಿ ! ಮಾತೆಯ ಮನೋವ್ಯಥೆಗೆ ಕಾರಣವೇನಿರಬಹುದು?

ಮಂತ್ರಿ--ಜೀಯಾ ! ಆಕೆಯ ಮನೋವ್ಯಥೆಗೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ಇದೇ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು.

ಗೋಪೀ--ಹಾಗಾದರೇ ನಾವು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯವು ಮಾತೆಗೆ ತಿಳಿದಿರಬಹುದೆ ?

ಮಂತ್ರಿ--ಹೇಗೋ !

ಗೋಪೀ--ಒಂದುವೇಳೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೇ, ಮಾತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಲಿ?

ಮಂತ್ರಿ--ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಸಾರಿ ತಾವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿಬಂದರಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲಿನ ನಿಜಾಂಶವು ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ !

ಗೋಪೀ--ಸಚಿವಾ ! ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಜನನಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಾತನಾಡಿ ಬರುವೆನು. ನಡೆದ ವಿಚಾರವು ಲೇಶವಾದರೂ ಹೊರಗಾಗಕೂಡದೆಂದು ಕೊಲೆಪಾತಕರಿಗೆ ತಿಳಿಸು ! ಬಹಳ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರು ! ನಾನಿನ್ನು ತೆರಳುವೆನು !

ಮಂತ್ರಿ--ಅಪ್ಪಣೆ. (ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವಳು)

ಶನಕ ರಾಜನು ನಿಜವಾಗಿ
ಶ್ರೀ ಸಂಖ್ಯೆ 10708

ಚತುರ್ಥಾಂಕಂ -- ತೃತೀಯಾಂಕಂ:

ಸಿದ್ಧಾ ಶ್ರಮ.

[ಚಾಲಂಭರನ ಶಿಷ್ಯರಾದ ವಿಶ್ವನಾಥನು, ವೈಖಾನನನು, ಕಾನೀಫನಾಥನು ಮುಂತಾದವರು ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವರು]

ಕಾನೀಫನಾಥ --

ಸೀ|| ವಿದ್ಯಾವಿವೇಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಮೂಲವು ಶ್ರೀಗುರುವಿನದಿವ್ಯಪಾದಸೇವೆ |
ಧರ್ಮಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ *ದಾರಿತೋರಿಪದೀಪ, ಶ್ರೀಗುರುವಿನದಿವ್ಯಪಾದಸೇವೆ |

ಶ್ರೀಯೋಧಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹೋಪಾಯವು, ಶ್ರೀಗುರುವಿನದಿವ್ಯಪಾದಸೇವೆ |

ಜ್ಞಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಘನತರಮಾರ್ಗವು ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ದಿವ್ಯಪಾದಸೇವೆ |

ಗೀ|| ಪರತರಾನಂದನುಖವನುಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ, ಗುರುಕಟಾಕ್ಷವೆಮುಖ್ಯವು ಧರಣಿಯೊಳಗೆ |

ಗುರುವೆಶಿಷ್ಯರವೃದ್ಧಿಗೈಪರಮಗತಿಯು, ಗುರುವಿಹೀನರಜೀವಿತವ ರಿಯೆಬರಿದೆ ||

ಸಹೋದರರೇ ! ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಗುರುವಿನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ನಮ್ಮನ್ನು ಪುತ್ರವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಸಲಹುತ್ತಿರುವ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಜಾಲಂಧರ ಸಿದ್ಧರು ಗೋಪೀಚಂದ್ರನೆಂಬ ರಾಜನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಬರಲು ಹೋದವರು ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನೃಪಾಲನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ರಾಜೋಪಚಾರಗಳಿಗೆ ಸಂತೋಷ ಪಟ್ಟು ನಮ್ಮನ್ನು ಮರೆತಿರುವರೋ, ಅಥವಾ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಪ್ರಯಾಣಬೆಳಸಿರುವರೋ ಯಾವುದೊಂದೂ ತೋರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ !

ವಿಶ್ವ—ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ಪ್ರಾಪಂಚಿಕವಾದ ಉಪಭೋಗಗಳಿಗೆ ಬೆರಗಾಗತಕ್ಕವರಲ್ಲ.

ವೈಖಾ—ಪರಂತು ಒಂದು ವಾರದಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ದಕ್ಕೇ ನುಕಾರಣವು ?

ಕಾನೀಫ—ಕೇವಲ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಭೋಗವರಾಯಣರಾದುದರಿಂದ ರಾಜರ ಚಿತ್ತವು ಸರ್ವದಾ ಚಂಚಲವಾದುದು. ನಮ್ಮ ಗುರುಗಳಾದರೋ ಪ್ರಪಂಚಸಂಬಂಧವಾದ ತುಚ್ಛ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿದವರು. ಇಂತಹ ಸತ್ಸಗುಣಪ್ರವಿಷ್ಟರು ಕೇವಲ ರಜೋಗುಣಪ್ರವಿಷ್ಟನಾದರಾಜನ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಾರವು ಬಹಳ ಸಂಶಯಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ ! ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ಮುಂದಿನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಬೇಕು.

ವಿಶ್ವ—ನಿಶ್ಚಯಿಸುವುದೇನು ! ಈಗಲೇ ಕಾಂಚನಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳೋಣ. ನಡೆಯಿರಿ.

ಕಾನೀಫ—ಅಹುದು ! ನಾವಿನ್ನು ಕ್ಷಣಮಾತ್ರವೂ ಸಾವಕಾಶಮಾಡಬಾರದು. (ಎಂದೆಲ್ಲರೂ ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವರು.)

ಚತುರ್ಥಾಂಕಂ — ಚತುರ್ಥರಂಗಂ.

ಪ್ರದೇಶ—ಕಾಂಚನಪುರದ ರಾಜಬೀದಿ.

[ಗೋರಕ್ಷನಾಥರಂಬ ಸಿದ್ಧರು ತತ್ಪ್ರಸಂಕೀರ್ತನಮಾಡುತ್ತ ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರುವರು]

ಗೋರಕ್ಷನಾಥ—ರಾಗ—ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಬೇಷಾಗ್—ಆದಿ.

ಧನವಗಳಿಸಬೇಕೆಂಥಾದ, ಬಲಜನರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕದಿರುವಂಥಾದ, ಹಾ||ಧ||ಪ|| ಘನತರಸುಬೆಕರವಹಧನನನುಬಿಟ್ಟ ನುದಿನದೂಃಖಪರೀಜನರೂಹಾ||ಧ||

“ಗತಾನುಗತಿಕೋಲೋಕೋನಲೋಕೇಪಾರಮಾರ್ಥಿಕೇ” ಎಂಬಂತೆ ಈ ಪುರವಾಸಿಗಳು ಬಯಲುಡಂಭದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರೆಂದುಕಾಣುತ್ತದೆ ! ಪ್ರಜೆಗಳೇ ಇಷ್ಟು ಡಾಂಭಿಕರಾಗಿಯೂ, ಧನಪಿಶಾಚಗ್ರಸ್ತರಾಗಿಯೂ, ಇರುವಲ್ಲಿ, ಇವರನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸತಕ್ಕ ಪ್ರಭುವು ಮತ್ತೆಷ್ಟು ಡಾಂಭಿಕನಾಗಿಯೇ ಇರಬಹುದು ! “ಯಥಾಂಜಾ ತಥಾಪ್ರಜಾಃ” ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಜಾಪಾಲಕನಾದ ರಾಜನು ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುವನೋ ಆತನ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಆತನಂತೆಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆವಾಗ್ಯೂ, ಲಕ್ಷಕೊಬ್ಬರಾದರೂ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಪರಂತು ಈ ಪಟ್ಟಣದ ಅರಸನು ಕೇವಲ ಅಲಂಕಾರವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿರಬುದೆಂದಹು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹಾಗಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ “ಪಟಾಟೋಪೋ ಭಯಂಕರಃ” ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳಿಷ್ಟು ಬಯಲು ಡಂಭವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿರಲಾರರು. ಒಳ್ಳೆಯದು ! ಪ್ರಪಂಚದ ವಿಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ವಿಚಿತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಷ್ಟೆ !

(ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಡೆಮುಕ್ತಿಯವನು, ಜಾಲಂಧರರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಕಾನೀಫನಾಥ ಮೂತಾದವರು ಸಂಧಿಸಿ ವರ)

ಕಾನೀಫ—ಸಿದ್ಧವರೇಣ್ಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು.

(ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಗೋರಕ್ಷಸಿದ್ಧರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುವರು.)

ಗೋರ—ಸುಖೀಭವ ! ಸುಖೀಭವ !!

ಕಾನೀಫ—ಮಹಾತ್ಮರೇ ! ತಮ್ಮ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾವು ಧನ್ಯರಾದೆವು. ತಾವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರೋಣವಾಯಿತು ?

ಗೋರ—ನನ್ನ ವಿಚಾರ ಹಾಗಿರಲಿ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಗುರುವರ್ಯರಾದ ಜಾಲಂಧರರ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದಿರೋ ?

ಶಿಷ್ಯ—ಪೂಜ್ಯರೇ ! ಮೂರುದಿನಗಳಿಂದಲೂ ಅವರನ್ನೇ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವೆವು.

ಗೋರ—ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ ! ಆತನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿರಿ.

ಕಂ|| ತಾಪರಮಭಕ್ತನಂದದಿ |

ತಾಪಸಿಯಂಬೇಡಿಪುರಕೆಬರಮಾಡಿಸಿದಾ ||

ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು ನಿಮ್ಮಯೆ |

ತಾಪಸಿಯಂಹಾಕಿಸಿದನು ಕೊಪದೊಳರಿಯಲೆ ||

ಬಾಲಕರೇ ! ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು, ನಿಮ್ಮ ಗುರುವನ್ನು ಈ ನಗರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸಿರುವನು. ನೀವು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವಿರಿ.

ಕಾನೀ—ಹಾ ! ದ್ರೋಹಿ ! ಚಂಡಾಲಾ ! ಗುರುದ್ರೋಹಿ ! ಎಂಥಾ ಕ್ರೂರಕರ್ಮವನ್ನು ಗೈದೆಯೋ ! (ಎಂದು ಪರಿತಪಿಸುವನು.)

ಗೋರ—ಎಲೈ ! ಈ ಶುಷ್ಕ ಪರಿತಾಪದಿಂದೇನು ಪ್ರಹೋಜನ?

ಕಾನೀ—ಪೂಜ್ಯರೆ ! ಈಗೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದೇ ತೋರದಿರುವುದಲ್ಲಾ !

ಗೋರ—ನಿಮ್ಮ ಗುರುವನ್ನು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸಿದ ಗೋಪೀಚಂದ್ರರಾಜನು, ತನ್ನ ಜನನಿಯಾದ ಮೈನಾವತೀ ದೇವಿಯ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿರುವನು. ಆತನನ್ನು ಕಾಣಿರಿ. ಈವರೆಗೆ ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವೂ, ಇನ್ನು ನಡೆಯಬೇಕಾದ ವೃತ್ತಾಂತವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಬರುತ್ತದೆ.

ಕಾನೀ—ಪೂಜ್ಯರೇ ! ತಮ್ಮ ಪುಣೆಯಂತೆ ಮಾಡುವೆವು.

ಗೋರ—ನಾನಿನ್ನು ತೆರಳುವೆನು.

ಶಿಷ್ಯರು—ನಮೋನಮಃ ! (ಎಂದೆಲ್ಲರೂ ವಂದಿಸುವರು)

[ಗೋರಕ್ಷಿಸಿದ್ದನು ತೆರಳುವನು. ಜಾಲಂಧರ ಶಿಷ್ಯರ ಮೈನಾವತಿಯ ಅಂತಃ

ಪುರವನ್ನು ಕುರಿತು ತೆರಳುವರು]

ಚತುರ್ಥಾಂಕಂ—ಪ್ರಥಮರಂಗಂ.

ಪ್ರದೇಶ—ಮೈನಾವತಿಯ ಅಂತಃಪುರ.

[ಮೈನಾವತಿಯು ನಿಮಲೆಯೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಳು]

ನಿಮಲೆ—ಮಹಾರಾಣೀ ! ತಮ್ಮಂತಹ ಪ್ರಾಜ್ಞಿಯರು ಯಾವುದ

ಕ್ಕೂ ವ್ಯಥೆಪಡಬಾರದು !

ಗೀ|| ಪ್ರಾಪ್ತದುಃಖಗಳಿಗೆ ಭಯಪಡದವಹಿಸಿ | ಕೊಸರಿಅಪ್ರಾಪ್ತನುಬ
ಗಳಕೋರದಂತೆ | ರಾಗಲೋಭಾದಿಷಡ್ವರ್ಗ ವನ್ನು ಜಯಿಸಿ | ಮೆರೆ
ವರಾತ್ಮ ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞಿಯಿಂದ ವಿಬುಧರಾ ||

ಆದುವರಿಂದ ಆತ್ಮವಿಚಾರವನ್ನು ರಿತ ತಮ್ಮಂಥವರೇ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದು
ಖಿಸುವ ವಕ್ಷಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿವೇಕಕ್ಕೂ ಅವಿವೇಕಕ್ಕೂ ಭೇದವೇ
ಇಲ್ಲದಂತಾಗುವುದು. ದೇವೀ ! ತಮ್ಮ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ
ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಬೇಡುವೆನು.

ಮೈನಾ—ಆಹಾ ! ನಿಮಲೇ ! ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿದೆ ! ಗುರು
ಗಳೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ
“ತತ್ವಾರ್ಥವು” ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಿಡಿದಿರುವುದಲ್ಲಾ ! ಮೇ
ಲು ! ಮೇಲು ! ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯು ಕೊಂಡಾಡತಕ್ಕದಾಗಿದೆ !

ನಿಮಲೆ—ದೇವೀ ! ತಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರಕ್ಕೆ ನಾನು ಅರ್ಹಳಲ್ಲ. ತಾವು
ಹೇಳುವಷ್ಟು ವಿದ್ವತ್ತು ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ, ತಮ್ಮ ಪ್ರೇಮವು ನನ್ನ
ಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದೆಯೆಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ !

ಮೈನಾ—ಹಾಗಲ್ಲ ! “ವಿದ್ಯಾಗುರೂಣಾಂಗುರೂಃ” ವಿದ್ಯೆಯು ಗು
ರುಗಳಿಗೆ ಗುರುವಾಗಬಲ್ಲದೆಂಬ ಮಹಾತ್ಮರ ವಚನವು ಸಚಿಯಲ್ಲ. ನೀನೀ
ಗ ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸದಿದ್ದರೆ ನಾನೆಷ್ಟೋ ಮಂದಮತಿಯಾಗಿ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿ
ದ್ದೆನು. ನಾಲ್ಕಾರು ದಿವಸಗಳಿಂದಲೂ ಗುರುಗಳ ಸಂದರ್ಶನವಿಲ್ಲದುದ
ರಿಂದಲೂ, ಪುತ್ರನ ಅನಿರೋಧಿಯೆಂಬುದಿಲ್ಲ, ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪರಿತಾಪವುಂ
ಟಾಯಿತೇ ಹೊರತು ಮತ್ತಾವ ವಿಧವಾದ ವ್ಯಥೆಯೂ ನನಗಿಲ್ಲವು.

[ಮಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವನು]

ಗೋಪೀ—ಜನನೀ ! ವಂದಿಸುವೆನು (ಎಂದು ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ನ
ಮಸ್ಕರಿಸುವನು)

ಮೈನಾ—ನುಗನೇ ! ಆಯುಷ್ಯಂತನಾಗು ! ಈ ಫೀರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿ
ತುಕೊ !

ಗೋಪೀ—ಆಮಾ ! ತಮ್ಮ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಲಾ

ನಿನ್ನೆಯ ದಿವಸವೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳ ಪ್ರಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವಕಾಶವೊದಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡುವೆನು.

ಮೈನಾ—ಕುಮಾರಾ ! ನನ್ನನ್ನು ನೋಡದಿದ್ದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಡೆಸಿದರೆ ಸಾಕು. ನನಗೆಷ್ಟೋ ಸಂತೋಷವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಗೋಪೀ—(ದೀನಮುಖದಿಂದ) ಜನನೀ ! ತಮ್ಮ ವಚನಗಳು ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಭೇದಿಸುತ್ತಿವೆ. ತಾವು ಯಾವ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಹೇಳಿದರೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಈಗೊಂದು ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ, ನಾನು ಅಭ್ಯಂಜನಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ತೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬಿಸಿದಾದ ಕಣ್ಣೀರು ಮೇಲಿನಿಂದ ಬಿದ್ದು ನನ್ನನ್ನು ವ್ಯಥೆಗೆ ಗುರಿ ಮಾಡಿತು. ಈಗ ತಮ್ಮ ಮಾತುಗಳು ಹೃದಯಶಲ್ಯಗಳಾಗಿರುವುವು.

ಮೈನಾ—ಮಗನೇ ! ಸದಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದನು. ದ್ವೇಷದಿಂದ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಕೇಳು !

ಶ್ಲೋ|| ರಾಜಾಸತ್ಯಂಚಧರ್ಮಶ್ಚ | ರಾಜಾಕುಲವತಾಂಕುಲಂ | ರಾಜಾಮಾತಾಸಿತಚ್ಚೈವ | ರಾಜಾಹತಕರೋನ್ಮಣಾಂ ||

ಪ್ರಸಂಚದಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಸತ್ಯವಂತರನ್ನಾಗಿಯೂ, ಧರ್ಮಾತ್ಮರನ್ನಾಗಿಯೂ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮನಿರತರನ್ನಾಗಿಯೂ ನಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಸತ್ಯಧರ್ಮಗಳ ಅವತಾರದಂತೆ ರಾಜರನ್ನು ಸೃಜಿಸಿರುವನು. ಆದುದರಿಂದ ರಾಜನೂ, ಮಂತ್ರಿಯೂ, ಅವರ ಪರಿವಾರವಾದ ಅಧಿಕಾರವರ್ಗದವರೂ (ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿ. ಸತ್ಯದಿಂದಲೂ, ಶಾಂತದಿಂದಲೂ, ನ್ಯಾಯದಿಂದಲೂ, ನಿಸ್ಪೃಹತ್ವದಿಂದಲೂ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡತಕ್ಕವರು ವಿಷಯಲಂಪಟರಾಗದೆ ಪರನಾರೀಸಹೋದರರಾಗಿರಬೇಕು. ಮನಸಾ ವಚನಾ, ಕರ್ಮಣಾ, ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಜಗಜ್ಜನನಿಯರಾದ ಸರಸ್ವತೀ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯರಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ಗೌರವಿಸಬೇಕು.

ಶ್ಲೋ|| ರಾಜ್ಯಧರ್ಮಿಣಿ ಧರ್ಮಿಷ್ಟಾಃ | ಪಾಪೇಪಾಪರತಾಃ ಪ್ರಜಾಃ | ರಾಜಾನಮನುವರ್ತಂತೇ | ಯಥಾರಾಜಾತಥಾಪ್ರಜಾಃ ||

ಎಂಬಂತೆ, ರಾಜನು ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದರೇ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಧರ್ಮಾತ್ಮರಾಗುವರು. ರಾಜನು ಪಾಪಾತ್ಮನಾದರೇ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಪಾಪಾತ್ಮರಾಗುವರು. ರಾಜನು ಎಂಥವನೋ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಅಂಥವರೇ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ರಾಜನು ಅಕ್ರಮಪ್ರವರ್ತಕನಾದರೆ ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಅಕ್ರಮದಿಂದ ತುಂಬುತ್ತದೆ.

ಶ್ಲೋ|| ರಾಜಾರಾಕ್ಷಸರೂಪೇಣ, ಮಂತ್ರಿಣೋ ವ್ಯಾಘ್ರರೂಪಿಣಃ | ಸೇವಕಶ್ಚಾಸ್ವನರೂಪೇಣ, ಯಥಾರಾಜಾತಥಾಪ್ರಜಾಃ ||

ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಅನಿಮಿತ್ತ ಬಂಧುವಾಗಿರಬೇಕಾದ ರಾಜನು, ಭಯಂಕರನಾದ ರಾಕ್ಷಸನಂತೆಯೂ, ಮಂತ್ರಿಪ್ರಧಾನಿಗಳು ಕ್ರೂರವಾದ ಹುಲಿಗಳಂತೆಯೂ, ಸೇವಕರು ಶುನಕಗಳಂತೆ ಕೋಪಿಷ್ಠರಾಗಿಯೂ ಪರಿಣಮಿಸಿದರೇ ಆ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಅದಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ, ಕೋಟ್ಯಂತರ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕನೂ, ಶಾಸನಕರ್ತನೂ, ಬಂಧುವೂ, ಮಿತ್ರನೂ ಆದ ರಾಜನು ಬಹಳ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪಾಲನಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗಲ್ಲದೆ, ಅಧರ್ಮಪ್ರವರ್ತಕನಾಗುವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ, ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಯಾಗಿ ಇಹದಲ್ಲಿ ಅವಕೇರಿಯೂ, “ರಾಜ್ಯಾಂತೇ ನರಕಂಧ್ರವಂ” ಎಂಬಂತೆ ಶಾಶ್ವತ ನರಕವಾಸವೂ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಭೂಮಿಯು ಕೋರಿದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಕಾಮಧೇನುವು. ಪ್ರಜೆಗಳು ಹಾಲು ಕುಡಿಯತಕ್ಕ ಕರುಗಳು. ರಾಜನು ಹಾಲು ಕರೆಯತಕ್ಕವನು. ನೊಡಲು ಕರುನಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವಂತೆ ಆವಕಾಶಕೊಟ್ಟರೆ. ಆಕಳಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅದು ಹಾಲನ್ನು ಪುಷ್ಟಿಲವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕರೆದು ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಕುಡಿಯಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಮಗನೇ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸುಖವೇ ನಿನ್ನ ಸುಖವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನೆ ಮಾಡು! ನಿನಗೆ ಸದ್ಗುರುವಿನ ಕಟಾಕ್ಷವೂ, ಆ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹವೂ ಲಭಿಸುತ್ತವೆ !

(ಇಂತು ಜನನಿಯ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು, ಆಕೆ ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಹುರಥಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತೊರೆದು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುವನು.)

ಗೋಪೀ—ಅಕಟಾ ! ನಾನೆಷ್ಟು ಪಾಪಿಯು ! “ಮಾತೃದೇವೋ ಭವ !” ಎಂಬ ಶ್ರುತ್ಯರ್ಥವನ್ನು ಮರೆತು, ನಿಷ್ಕಳಂಕಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳೂ, ಪೂಜಾರ್ಹಗಳೂ ಆದ ಮಾತೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದ ಸಲ್ಲದ ನಿಂದೆಗಳನ್ನಾರೋಪಿಸಿ, ದಾರಿಯಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ, ನಿಜಜನನಿಯನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನಲ್ಲಾ !

(ಎಂದು ಪುತನು ಸುತ್ತ ಮಾತೆಯನ್ನು ಬೇಡುವನು)

ಗೋಪೀ—ಶ್ಲೋ|| ಜಾನಾಮಿಧರ್ಮಂ ನಜಮೇ ಪ್ರವೃತ್ತಿಃ | ಜಾನಾಮ್ಯಧರ್ಮಂ ನಜಮೇ ನಿವೃತ್ತಿಃ | ಕೇನಾಪಿ ಪಾಪೇನ ಹೃದಿಸ್ಥಿತೇನ | ಯಥಾಸಿಯುಕ್ತೋಸ್ತಿ ತಥಾಕರೋಮಿ

ಅಮ್ಮಾ ! ನೀನು ಹೇಳಿದ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಪರಿತ್ರವಾದುದು. ಇದು ಧರ್ಮವು ! ಇದು ಅಧರ್ಮವು ! ಎಂಬ ವಿವೇಚನೆಯ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಶೇಷದಿಂದ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಸುವುದಕ್ಕೂ, ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡುವುದಕ್ಕೂ ಬುದ್ಧಿ ಬಾರದ ಭ್ರಾಂತನಾಗಿರುವೆನು. ನನ್ನೀ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ, ವಿವೇಕವನ್ನು ತಿಳಿಸತಕ್ಕ ಸದ್ಗುರುವು ನೀನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾರು? ಜನನೀ ! ನನ್ನ ಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ! ಕಟಾಕ್ಷಿಸು !! ರಕ್ಷಿಸು !!!

ಮೈನಾ—ಮಗನೇ ! ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಯಾವಾಗ ನಿಜವಾದ ಪರಿತಾಪಹುಟ್ಟುತ್ತದೆಯೋ, ಆಗಲೇ ಭವಬಂಧಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಕೇಳಿರುವೆನು ಕುಮಾರಾ ! ನಿನ್ನ ಸಂಶಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪರಿಹರಿಸಿ, ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಸದ್ಗುರುಗಳೊಬ್ಬರಿರವರು. ಅವರ ಹೆಸರು “ಜಾಲಂಧರ ಸಿದ್ಧರು.” ನೀನು ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿ ಧನ್ಯನಾಗು ! ಇದೇ ನನ್ನ ಹಿತೋಪದೇಶವು.

ಗೋಪೀ—(ತನ್ನಲ್ಲಿ) ಈಗ ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಯಿತು ಯಾರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿರುವಳೋ, ಯಾರ ನಾಮಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು “ತಾರಕಮಂತ್ರ” ದಂತೆ ಜಪಿಸುತ್ತಿರುವಳೋ, ಅಂತಹ ಸಿದ್ಧಪುರುಷನ ದರ್ಶನೆಗೆ ನಾನೇ ಮೂ

ಲಕಾರಣನಾಗಿರುವೆನು. ಅಕಟಾ ! ಈಗ ನಾನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯವೇನು? ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಮಾತೆಗೆ ತಿಳಿಸಲೇ ? ತಿಳಿಸಿದರೆ ಆಕೆಯೆಷ್ಟು ಕೋಪಿಸುವಳೋ ? ತಿಳಿಸದೆ ಸುಮ್ಮನಿರಲೇ ? ಅದು ಆತ್ಮದ್ರೋಹವಾಗುವುದು. ದೈವವೇ ! ನನಗೆಂತಹ ಕಷ್ಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು! ಹಾ ! ಚಿಂತಿಸಿ ಫಲವೇನು ? ವಿನಾದರೂ ಆಗಲಿ ! ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಜನನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವೆನು. ನಂತರ ದೈವವಿಲಾಸವಿದ್ದಂತಾಗಲಿ !

ರಾಗ—ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಕಾಪಿ ಅಥವಾ ನಾದನಾಮಕಿಯೆ—ಆದಿ.

ಬಿನ್ನವಿಸುವೆಮಾಲೇ ! ಪೂತೇ || ಪ ||
 ನಿನ್ನ ಯಪೂರ್ಣ ಕಾರುಣ್ಯವಜೇಡುತ || ಅ | ಪ ||
 ಕೋಪದಿನಾನಾ, ತಾಪಸವರನಂ |
 ಕೂಪದಿಹಾಕಿಸಿದೇ ಮರುಳಾದೆ || ಬಿ ||
 ಎನ್ನ ಪರಾಧವ, ಮನ್ನಿಸುಜನನೀ |
 ನಿನ್ನಡಿಗಳಿಗೆರಗೇ-ಕಮಿಸುವೆ || ಬಿ ||

ಅಮ್ಮಾ ! ಯಾರಲ್ಲಿ ನೀನು ಅಪಾರವಾದ ಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿರುವೆಯೋ, ಆ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಜಾಲಂಧರ ಸಿದ್ಧರ ದುರ್ದರಿಗೆ ನಾನೇ ಕಾರಣಭೂತನಾಗಿರುವೆನು.

ಮೈನಾ—ಗೋಪೀಚಂದ್ರಾ ! ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳು ನನಗರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಜನ್ಮಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳು !

ಗೋಪೀ—(ದೈವ್ಯದಿಂದ) ಜನನೀ ! ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಸಿದ್ಧಪುರುಷರ ಸುಹಮೆಯನ್ನರಿಯದೆ, ಅವರು ದುಷ್ಟವೃತ್ತಕರಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಭ್ರಾಂತನಾಗಿ, ಅವರನ್ನು ತಾಳೆಯತೋಪಿಸಿ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸಿದೆನು. ಮಹಾಪರಾಧಿಯಾದೆನು. ತಾಯೇ! ಮನ್ನಿಸು!! ಮನ್ನಿಸು!!!

ಮೈನಾ—ಹಾ ದೈವವೇ ! ಕಾಪಾಡು !! ಕಾಪಾಡು !!! (ಎಂದು ಮೂರ್ಛಹೊಂದಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಮೇಲೆ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ಪರಿತಪಿಸುವಳು) ಆಹಾ ! ಎಂತಹ ಘೋರ ಸಂಕಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ! ಎಲವೋ ಪಾಪಾತ್ಮಾ ! ಗೋಪೀಚಂದ್ರಾ ! ಇಂತಹ ಘೋರಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿತೋ ?

ನೀಚಕರ್ಮಿಗಳಾದ ಕೆಟ್ಟುಕರಿಗೂ ನಿನಗೂ ಭೇದವೇನಿರುವುದೋ ? ಛೇ
ಛೇ ! ದುರಾತ್ಮಾ ! ಗುರುದ್ರೋಹಿ ! ನಿನ್ನ ನುಖಾವಲೋಕನವನ್ನು
ಸಹಾ ಮಾಡಬಾರದು !

ಗೋಪೀ— ರಾಗ—ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ ಕಾಪಿ—ಅಖ

ಕ್ಷಮಿಸೆನ್ನನು ಮಾತೇ ನಮಿಸುವೆನು || ಪ ||

ಅಸುಮಾನಾಂಪಾಪಕೇಗುರಿಯಾದೆನು || ಅ || ಪ ||

ಚಪಲೆಯರನುಡಿನಾಂ ಕೇಳೆನು |

ವಿಪರೀತಕಾರ್ಯವನಾಂಗೈದನು || ಕ್ಷಮಿ ||

ಅಮ್ಮಾ ! ನಾನು ಶತಾಪರಾಧಿಯು ! ನನ್ನ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕ್ಷಮಿಸು !
(ಎಂದು ಮಾತೆಯ ಪಾದಗಳಿಗೆರಗುವನು)

ಮೈನಾ—(ವ ಗನ ದೈನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಂಕೆಂಡು ಮನಮರಗಿದವಳಾಗಿ,
ಪಾದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳತಾ, ಅವನನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವಳು)

ರಾಗ—ಖರಹರಪ್ರಿಯ—ಆಡಿ

ಸರಿಯೇ ಸುಕುಮಾರಾ ! ಇದು ತರವೇನೋ ಧೀರಾ || ಪ ||

ನರಪಾಲಕನಾದರಸಂತು ದುರುಳತನದಿ ಚರಿಸಬಹುದು || ಅ || ಪ ||

ರಾಜರಾಜನಾದನೀನು, ರಾಜಕುಲಕೆಲಸಕೇರಿಯಗಳಿಸಿದೆಯೋ |

ರಾಜಸಭೆಯೊಳ್ ತಲೆಬಾಗಿ ಸುತ, ತೇಜೋಹೀನನಾಗುವೆಯಕಟಾ || ಸ ||

ಮಗನೇ ! ನೀನು ಮಾಡಿದ ಘೋರಕೃತ್ಯವನ್ನೆಣಿಸಿದರೇ ಅಪಾರವಾದ
ಕೋಪವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ದೈನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೇ ತಕ್ಷ
ಣವೇ ಮನಮರುಗುತ್ತದೆ. ಮಾಡಬಾರದ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆಯ
ಲ್ಲಾ ! ಗೋಪೀಚಂದ್ರಾ !

(ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಜಾಲಂಧರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಕಾನೀಫನಾಥ ಮುಂತಾದವರು
ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು)

ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ—ಎಲ್ಲಿರುವನಾದುರಾತ್ಮನಾದ ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು ?

(ಎಂದೆಲ್ಲರೂ ಮೈನಾವತೀ ಬೇವಿಯ ಅಂತ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವರು. ಆ ಸಮ
ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ದೇವಿಯು ಮಗನನ್ನು ಕುಂಬೋಧಿಸಿ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಳು)

ಮೈನಾ—ಮಗನೇ ! ಗೋಪೀಚಂದ್ರಾ !
ಶಿಷ್ಯರು—ಓಹೋ ! ಇವನೇ ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು ! ಬನ್ನಿರಿ !
ಬನ್ನಿರಿ !

ಕಾನೀಫ— ವೃತ್ತಂ—

ಶಾ|| ಚೀಚೀ ರಾಜಕುಲಾಧಮಾ ದುರುಳದುರ್ಮಾರ್ಗಾ ಗುರುದ್ರೋಹಯೇ |
ಚೀಚೀಪಾತಕಧರ್ಮಘಾತಕ ಮಹಾದೌರ್ಜನ್ಯಸಂದಾಯಕಾ |
ಚೀಚೀಕ್ರೂರಕಿರಾತದುಷ್ಟಕುಟಿಲಾಪಾಪೀಮದಾಂಧಾಖಲಾ |
ನೀಚಾಂಶ್ಚಿಬಿಸಾಟಿತೋರೊಗುರುವಂ ಜಾಲಂಧರಸ್ವಾಮಿಯಂ |

ಎಲವೋ ದುರಾತ್ಮಾ ! ವಿಶ್ವಾಸಘಾತುಕಾ ! ಗುರುದ್ರೋಹಿ ! ಎಂ
ತಹ ಪಾಪಕಾರ್ಯವನ್ನಾ ಚರಿಸಿದೆಯೋ ? ಅಹಂಸಾವ್ರತಪರಾಯಣನೂ,
ನಿರವರಾಧಿಯೂ ಆದ ಸಿದ್ಧಪುರುಷನನ್ನು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸುವುದಕ್ಕೆ
ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಾದರೂ ಹೇಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿತೋ ? ಕಠಿನಚಿತ್ತನೇ ! ಕರ್ಮಜಂ
ಡಾಲನೇ ! ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಪರದೇಶಿಗಳನ್ನು ಏನು
ಮಾಡಿದರೂ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದೆಯೋ ? ನೀನು ರಹಸ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡು
ವ ಕೃತ್ರಿಮಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಕಾಣಲಾರರೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆಯೋ ?
ದುರ್ಮತಿಯೇ ಕೇಳು ! ಪಂಚಭೂತಗಳು, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು
ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ತ ಭೂತಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿರುವ
ಭಗವಂತನಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೇನೋ ? ನಿನ್ನಗತಿ ಏನಾಗುವುದೆಂಬುದ
ನ್ನು ಬಲ್ಲೆಯಾ ?

ಗೋಪೀ—ಹಾ ದೈವವೇ !

ಕಾನೀಫ—ದುರಾತ್ಮನೇ ! ನೀನು ದೇವರನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದ
ರೇ ಇಂತಹ ಪಾಪಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆಯಾ ?

ಗೋಪೀ—ಅರಿಯದೇ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ !

ಕಾನೀಫ—ಅರಿಯದೇ ಮಾಡಿದೆಯೋ ? ಮೂರ್ಖನೇ ಕೇಳು !
ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಭೂಮಿಯೇ ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟರೂ, ಬೇ
ಲಿಯು ಹೊಲದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಮೇದಾಬಿಟ್ಟರೂ, ಗಂಡನು ಹೆಂಡ
ತಿಯನ್ನು ಅತಿ ಕೋಪದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿಸಿದರೂ, ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಭೂಪಾಲಕ

ನಾದ ಅರಸನೇ ಬಾಧಿಸಿದರೂ, ಮರಗಳ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಿಡುವ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಾವೇ ತಿಂದುಬಿಟ್ಟರೂ, ಹೆತ್ತ ತಾಯಿಯೇ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿಸಿದರೂ, ಭಗವಂತನೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದರೂ, ಅದನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಂದ ಆಗಬಲ್ಲದೇ? ನಿನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದುರಾತ್ಮರಾದ ಕೊಲೆಪಾತಕರಾದರೂ ಇದ್ದರೇ ಅಂಥವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿ, ಧರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸತಕ್ಕ ಪ್ರಭುವಾದ ನೀನೇ ಕೊಲೆಪಾತಕನಾದರೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸರ್ವಶಕ್ತನಾದ ಭಗವಂತನೊಬ್ಬನ ಹೊರತು ಮತ್ತಾರು ಸಮರ್ಥರು? ಜಗತ್ತರ್ತನಾದ ಆತನು ಸರ್ವಜ್ಞನೆಂಬುದನ್ನು ಎಂದಾದರೂ ಕೇಳಿರುವೆಯೋ? ಮೂರ್ಖನೇ! ಐಶ್ವರ್ಯಮತ್ತನಾಗಿ, ನನಗೆ ಎದುರಾರಂಬಗರ್ವದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲವೇ? ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆ? ನಿನ್ನ ಗರ್ವವನ್ನಡಗಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಮೃತ್ಯುದೇವತೆಗಳೆಂದು ತಿಳಿ!

(ಎಂದು ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು ಲೆ ಜಿಳಿತೊಡಗುವರು)

ಗೋಪೀ—ಹಾಕೈವವೇ! ಕಾಪಾಡು!! ಕಾಪಾಡು!!!

ವೃತ್ತಂ—ಉ|| ಸಾಧುವರೇಣ್ಯರೇ ವಿಮಲಧರ್ಮ ಗುಣಾಧ್ಯರೇ ನಿರ್ಮಲಾತ್ಮರೇ | ಕ್ರೋಧವಿದೂರರೇ ಪರಮಶಾಂತರಸೈಕಮಹಾಸಮುದ್ರರೇ || ವೇದರಹಸ್ಯಕೋವಿದರೇ ಭವ್ಯತಪೋಧನರೇ ಮಹಾತ್ಮರೇ | ಸಾದರಭಾವದಿಂದ ಪರಿಪಾಲಿಸಿರೆನ್ನನು ಸಿದ್ಧವರೈ ||

(ಎಂದು ಸಿದ್ಧಪುರಾಣರ ವಾದಗಳಿಗಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು)

ಮಹಾತ್ಮರೇ! ದಯಾಗುಣಭೂಷಿತರೇ! ಮಹಾಪರಾಧಿಯಾದ ನಾನು ತಮಗೆ ಶರಣಾಗತನಾಗಿರುವನು! ನನ್ನ ಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ! ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ! (ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಬೇಡುವನು)

ಮೈನಾ—ಪೂಜ್ಯರೇ! ನಮ್ಮ ಗುರುವರ್ಯರ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳಿದಿರಾ? (ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತ ನಮಸ್ಕರಿಸುವಳು.)

ಕಾನೀಫ—ಮೈನಾವತೀ ದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾಗಿ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯೇ! ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು? ನೀನೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ? ಇಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕೆ ನುಕಾರಣ? (ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತ ಪ್ರತಿನಮಸ್ಕಾರಮಾಡುವನು)

ಮೈನಾ—ಮಹಾತ್ಮರೇ! ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುವೆನು.

ಶಿಷ್ಯರು—ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಗೆ ವಂದಿಸುವೆವು.

ಮೈನಾ—ಪೂಜ್ಯರೇ! ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು.

ಗೋಪೀ—ಜನನೀ! ಕಾಪಾಡು!! ಕಾಪಾಡು!!!

ಮೈನಾ—(ನಿಟ್ಟುಸುರುಬಿಡುತ್ತಾ) ಏನು ಕಾಪಾಡುವುದೋ, ಏನು ಕರ್ಮವೋ ನಾನು ಕಾಣೆನು. “ಸಾಧುವಜ್ಜನಸಂತಾಪಾಕಿಮಾಶ್ಚ ರ್ಯಂ ಕುಲಕ್ಷಯಂ?” ಎಂಬಂತೆ, ಸಾಧುವಜನರನ್ನು ಸಂಕಟಪಡಿಸಿದವರಿಗೆ ವಂಶನಾಶನವೇ ಪ್ರತಿಫಲವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತಾವ ವಿಧವಾದ ಪರಿಹಾರವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಂತು ಮುನಿಕುಮಾರರ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ನಾನೆಷ್ಟರವಳು? ಅವರಗೇ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಕರುಣವುಂಟಾಗಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅನ್ಯಥಾ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲವು.

ಕಾನೀಫ—(ತನ್ನಲ್ಲಿ) ಇವರ ಸಂಭಾಷಣೆಯು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಶಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯದು! ವಿಚಾರಿಸಿ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯೇ ಇವನು ನಿನಗೇನಾಗಬೇಕು?

ಮೈನಾ—ಪೂಜ್ಯರೇ! ಇವನನ್ನು ಪುತ್ರನೆಂದು ಹೇಳಲು ನಾಜಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕಾನೀಫ—(ಗೋಪೀಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ) ಎಲೈ! ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯವೇ ಪುಣ್ಯವು! ಶತಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಾಡ್ಯೂ ನೀನು ಪೂಜ್ಯಳಾದ ಹೈನಾವತೀ ದೇವಿಯು ಪುತ್ರನಾದುದರಿಂದ, ಗುರುಗಳ ನಿನ್ನ ಪರಾಧಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕ್ಷಮಿಸುತ್ತಾರೆ! ನಿನಗಿನ್ನು ಪ್ರಾಣಭಯವಿಲ್ಲವು.

ಮೈನಾ—ಪೂಜ್ಯರೇ! ಪಾಪಾತ್ಮನಾದ ಇವನಿಂದ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸಿದ್ಧಪುರುಷರು ಕ್ಷೇಮವಾಗಿದ್ದು, ಅವರು ಸುಖವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು, ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳೂ ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದರಲ್ಲವೇ ಇವನ ಗತಿಯು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಬಲ್ಲದು?

ಕಾನೀಫ—ಪೂಜ್ಯಳೇ! ಮಹಾತ್ಮರಾದ ನಮ್ಮ ಗುರುವರೇಣ್ಯರು “ಕಾಯಸಿದ್ಧಿ”ಯನ್ನು ಪಡೆದವರು. ಅವರನ್ನು ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸಿದರೂ, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತಳ್ಳಿಸಿದರೂ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಅಪಾ

ಯಶೂ ಸಂಭವಿಸಲಾರದು. ಅವರಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾದವರಿಗೆ ಕೆಡಕಾ ಗುವುದೇಹೊರತು, ಅವರಿಗೆ ಲೇಶವೂತ್ರವೂ ಹಾನಿಯುಂಟಾಗಲಾರದು.

ಮೈನಾ—ಪೂಜ್ಯರೇ ! ಅವರನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆಯತಕ್ಕ ಉಪಾಯ ವನ್ನಾಲೋಚಿಸಿರಿ !

ಕಾನೀಷ—ಮಹಾರಾಣೀ ! ಈಗ ನಾವು ಬಹಳ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲವಾದರೇ ಸಿದ್ಧಪುರುಷರ ಕೋಪವನ್ನು ನಿನ್ನ ಮ ಗನು ಆಹುತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಮೈನಾ—ಮಹಾತ್ಮರೇ ! ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕ್ಷೇಮವುಂಟಾಗತಕ್ಕ ಉಪಾಯವನ್ನು ತಾವೇ ಯೋಚಿಸಿರಿ. ತಮ್ಮ ಪುಣ್ಯಯಂತೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ !

ಕಾನೀಷ—ಚಿನ್ನದಿಂದಲೂ, ಬೆಳ್ಳಿಯಿಂದಲೂ, ತಾಮ್ರದಿಂದಲೂ, ಕದ್ವಿಣದಿಂದಲೂ, ಗೋಪೀಚಂದ್ರನ ಆಕಾರದಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರತಿಮೆಗಳ ನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಅವುಗಳನ್ನೂ ಹಗ್ಗಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಸೇವಕರೊಂದಿಗೆ ಆ ಬಾವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬನ್ನಿರಿ. ಅಲ್ಲಿನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಆಮೇಲೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಮೈನಾ—ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ, ಸಮಸ್ತ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಗೊ ಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬರುವೆವು.

ಗೋಪೀ—ಮಹಾತ್ಮಾ ! ತಮ್ಮ ಶರಣುಹೊಕ್ಕಿರುವೆನು. ನಿಗ್ರಹಾ ನುಗ್ರಹಗಳೆರಡೂ ತಮ್ಮುಧೀನದಲ್ಲಿವೆ. ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತ ! ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯ !! (ಎಂ ದು ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು)

ಕಾನೀಷ—ಮೈನಾವತೀಪುತ್ರನೇ ! ಆಯುಷ್ಯಂತನಾಗು !

ಗೋಪೀ—(ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದು) ಯಾರಲ್ಲಿ?

ಸೇವಕ—ನನ್ನಪ್ಪಣೆ?

ಗೋಪೀ—ಈ ಪೂಜ್ಯರನ್ನು ತಾಳೆಯತೋಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಬಾವಿಯಬ ಳಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು !

ಸೇವಕ—ಅಪ್ಪಣೆ.

(ಕಾನೀಷನಾಥನು ಮುಂತಾದ ಪಿಷ್ಠರಲ್ಲರೂ ಸೇವಕನೊಂದಿಗೆ ತೆರಳುವರು)

ಗೋಪೀ—ಅಮ್ಮಾ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ದಾದಿಯಿರುವರೇ ?

ಮೈನಾ—ಕಾಂಚನಮಾಲೆ ಇರಬಹುದು.

(ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಂಚನಮಾಲೆ ಬರುವಳು)

ಕಾಂಚನ—ಪ್ರಭುವೇ ! ಅಪ್ಪಣೆಯೇನು?

ಗೋಪೀ—ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಬರಹೇಳುವೆಯಾ?

ಕಾಂಚನ—ಅಪ್ಪಣೆ ! (ಕಾಂಚನಮಾಲೆ ಹೊರಟುಹೋಗುವಳು)

ಮಂತ್ರಿ—(ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ) ಜೀಯಾ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯಿ ತೆಂದು ಕೇಳಿಬಂದನು.

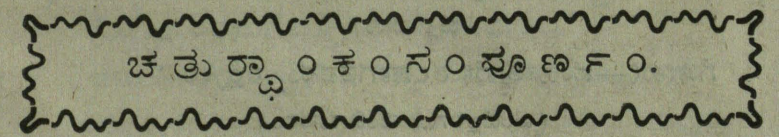
ಗೋಪೀ—ಮಂತ್ರೀ ! ನಡೆದ ವಿಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ತಿ ಳಿಸುವೆನು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮುಹೂರ್ತದೊಳಗಾಗಿ, ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ-ತಾಮ್ರ-ಕಬ್ಬಿಣಗಳಿಂದ, ನನ್ನ ರೂಪವನ್ನು ಹೋಲುವ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡು, ಪೂಜಾದ್ರವ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ತಾಳೆಯತೋಪಿನ ಬಾವಿಯಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರು. ಕೆಲವುಮಂದಿ ಸೇವಕರನ್ನೂ, ಹಗ್ಗಗಳ ನ್ನೂ ತೆಗೆಸಿಕೊಂಡು ಬಾ ! ಜನನಿಯೂ ನಾನೂ ಈಗಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತೆರಳುವೆವು.

ಮಂತ್ರಿ—ಅಪ್ಪಣೆ. (ಎಂದು ಹೊರಡುವನು)

ಮೈನಾ—ಮಗನೇ ! ಇನ್ನು ತಡೆಮಾಡಬಾರದು. ಸಿದ್ಧಪುರುಷರ ಲ್ಲಿ ಕಾದಿರುವರು. ಏಳು ! ನಾವಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗೋಣ !

ಗೋಪೀ—ಜನನೀ ! ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆನು.

(ಮೈನಾವತಿಯೂ, ಗೋಪೀಚಂದ್ರನೂ ಬಾವಿಯಬಳಿಗೆ ತೆರಳುವರು)

ಚ ತು ರ್ಘಾಂ ಕಂ ಸಂ ಪೂ ಣಂ.

ಅನಾಥರಕ್ಷಕಾಯನಮಃ !

ಶ್ರೀರಸ್ತು
ಗೋಪೀಚಂದ್ರ ಚರಿತ್ರೆ.

ಪಂಚಮಾಂಕಂ.

ಪ್ರಥಮಾಂಕಂ.

ಪ್ರದೇಶ-ತಾಳೆಯತೋಪು.

(ತೋಪಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಬಾವಿಯ ಕುತ್ತಲೂ ಜನಗಳ ಗುಂಪಾಗಿ ಸೇರಿರುವರು. ಕಾನೀಕನಾಥನು ಮುಂತಾದ ಶಿಷ್ಯರೂ, ವೈನಾವತಿಯೂ, ಗೋಪೀಚಂದ್ರನೂ ಮಂತ್ರಿ ಮುಂತಾದವರೂ ಬಾವಿಯ ಮಂಥನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವರು)

ಕಾನೀಕ-ಎಲೈ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ದರ್ಭಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳು.

ಗೋಪೀ-ಅಪ್ಪಣೆ! (ಎಂದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು.)

ಕಾನೀಕ-(ಹಾಲಧರಸಿದ್ದರ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನೊಂದು ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಜಲದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿ, ದೂಪದೀಪಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಗೋಪೀಚಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾ ಕಾಂತಿಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸುವನು)

ರಾಗ-ಬಿಲಹರಿ-ರೂಪಕ.

ಬಂದಾದಾಗುಡನೀಗಲೀ | ಗೋಪೀಚಂದ್ರಗೆ || ಪ ||

ಸಂಧಾವಪೋಲುವ ಶ್ರೀಜಾಲಂಧರ ಗುರುವಿನಕರಾಣದಿ || ಅ-ಪ ||

(ಎಂದು ಆಶೀರ್ವಾದಮಾಡುತ್ತ ಗೋಪೀಚಂದ್ರನ ಮೇಲೆ ಕಾಂತೋದಕವನ್ನು ಚೆಲ್ಲುವನು)

ಗೋಪೀ-ಮಹಾತ್ಮರೇ ಶರಣಾಗತನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ !

(ಎಂದೆಲ್ಲರಿಗೂ ವಂದಿಸುವನು)

ಗುರುಹರಿಯರು-ಆಯುಷ್ಯಂತನಾಗು!(ಎಂದಾಶೀರ್ವದಿಸುವರು)

ಕಾನೀಕ-(ಬಾವಿಯ ಬಳಿ ನಿಂತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವನು)

ಕಂ|| ತಮಗವಕಾರವನೆಣಿಸಿದ |

ಮನುಜನು ವೈನಾವತಿಯತನೂಜನುದೇವಾ |

ಮನದೊಳುತಸಿಸುತಲಿರುವನು |

ಘನತರಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಿರಿವನಂ ||

ಸದ್ಗುರುನಾಥಾ! ಈ ರಾಜೇಂದ್ರನು ಜನರ ದುರ್ಬೋಧನೆಗೋಳಗಾಗಿ ತಮಗವಕಾರಮಾಡಿರುವನು. ತನ್ನ ದೋಷವನ್ನರಿತು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡುತ್ತಿರುವನು. ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಮೊಲೆಯಡುತ್ತಿರುವ ಇವನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಕಾಪಾಡತಕ್ಕ ಭಾರವು ತಮ್ಮದಾಗಿದೆ! (ಎಂದು ವಂದಿಸಿ) ಗೋಪೀಚಂದ್ರಾ! ಈ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಹಗ್ಗದಿಂದ ಕಟ್ಟಿ ಬಾವಿಯೊಳಗೆ ಬಿಡು! ಗುರುಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸು!

ಗೋಪೀ-(ಕಬ್ಬಿಣದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಬಾವಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ವಂದಿಸಿ) ಜಾಲಂಧರಸ್ವಾಮಿಯೇ! ವಂದಿಸುವೆನು.

ಜಾಲಂ-(ಬಾವಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುವನು) ಎಲೈ! ನೀನು ಯಾರು?

ಗೋಪೀ-ಮಹಾತ್ಮಾ! ದಾಸನು ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು!

ಜಾಲಂ-ನರಾಧಮನೇ! ನೀನು ಭಸ್ಮವಾಗಿಹೋಗು!

(ಎಂದು ಕಪಿಸುತ್ತಲೇ ಕಬ್ಬಿಣದ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಉರಿದುಬೂದಿಯಾಗುವುದು)

ಗೋಪೀ-ಹಾ! ಪರಮೇಶ್ವರಾ! (ಎಂದು ಮೂರ್ಛೆಬೀಳುವನು)

ಕಾನೀಕ-ಹೆದರಬೇಡ! ಹೆದರಬೇಡ! (ಎಂದು ತೀರ್ಥಚೆಲ್ಲುವನು.)

(ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದದ್ದು ಬಾವಿಯ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಾಮ್ರದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಬಿಡುವನು.)

ಗೋಪೀ-ಸಿದ್ಧವರೇಣ್ಯಾ! ನಿನ್ನ ಮರೆಹೊಕ್ಕಿರುವೆನು.

ಜಾಲಂ-ಎಲವೋ! ನೀನು ಯಾರು?

ಗೋಪೀ-ತಮಗೆ ದ್ರೋಹವನ್ನೆಣಿಸಿದವನು.

ಜಾಲಂ-ಛೇ! ದ್ರೋಹಿ! ನನ್ನ ಕೋಪಾಂಗಿಗೆ ಭಸ್ಮವಾಗು!

(ಅನ್ನುತ್ತಲೇ ತಾಮ್ರದ ಪ್ರತಿಮೆಯು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗುವುದು)

ಗೋಪೀ-ಹಾ! ಸತ್ತೆನು! ಸತ್ತೆನು! (ಮೂರ್ಛೆಹೊಂದುವನು)

ಕಾನೀಕ-(ಪುನಃ ಕಾಂತೋದಕವನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಎಬ್ಬಿಸುವನು.)

ಗೋಪೀ-(ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಬಾವಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು) ಪೂಜ್ಯರೇ! ವಂದಿಸುವೆನು.

ಜಾಲಂ—ಯಾರೋ ನೀನು?

ಗೋಪೀ—ನಾನು ಮಹಾಪರಾಧಿಯು!

ಜಾಲಂ—ಛೇ ಛೇ! ದುರಾತ್ಮನೇ! ಸುಟ್ಟು ಭಸ್ಮವಾಗು!

(ಅನ್ನುತ್ತಲೇ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪಟ್ಟಿಯು ಭಸ್ಮವಾಗುವುದು)

ಗೋಪೀ—ಅಕಟಾ! ತಾಪವನ್ನು ಸೈರಿಸಲಾರೆನು! [ಪುನಃ ಮೂರ್ಛೆ]

ಕಾನೀಫ—(ಪುನಃ ಶಾಂತತ್ಯದ ಕದಿಂದ ಎಬ್ಬಿಸುವನು)

ಗೋಪೀ—[ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಹೋಗಿ ಚಿನ್ನದ ಪ್ರತಿಮೆ ಬಿಟ್ಟು] ಮು ನಿವರೇಣ್ಯಾ! ವಂದಿಸುವನು.

ಜಾಲಂ—ನೀನು ಯಾರೋ?

ಗೋಪೀ—ಜನರ ದುರ್ಬೋಧನೆಗೊಳಗಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಡಹಿಸಿದವನು.

ಜಾಲಂ—ಪಾಪಿ! ನನ್ನ ಕೋಪಾಂಗಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ದಗ್ಧವಾಗು!

ಗೋಪೀ—ಹಾ! ಹತೋಸ್ಥಿ! (ಎಂದು ಮೂರ್ಛೆ ಬೀಳುವನು)

ಕಾನೀಫ—(ಪುನಃ ಗುರುಪಾದುಕಾತಿರಥವನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ) ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ಈ ಸಾರಿ ನೀನೇ ಬಾವಿಯ ಬಳಿ ನಿಂತು, ತಲೆಬಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸು!

ಗೋಪೀ—ಸ್ವಾಮೀ! ಈವರೆಗೂ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಿದ್ದುವು. ಅದರಿಂದ ನಾನು ಪಾರಾಗುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಈಸಾರಿ ನಾನೇ ಭಸ್ಮವಾಗಬೇಕಷ್ಟೆ?

ಕಾನೀಫ—ಅಯ್ಯಾ! ಭಯಪಡಬೇಡ! ನಾನಿರುವೆನು! ಈಸಾರಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾರೆಂದು ಕೇಳಿದರೆ, ಮೈನಾವತೀ ಪುತ್ರನೆಂದು ಹೇಳು!

ಗೋಪೀ—ಚಿತ್ತಾನುಸಾರ ಮಾಡುವೆನು. ಪರಂತು ನಾನುಸಾಯುವೆನೆಂಬ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಕಳವಳಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ. ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಸತ್ತರೇ ದುರ್ದೈವಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೆದರುವೆನಷ್ಟೆ! [ಎಂದು ಕಾನೀಫನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬಾವಿಯ ಬಳಿ ನಿಂತು ತಲೆಬಾಗಿ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು]

ಚಂಪಕವೃತ್ತಂ || ಪರಮತಪೋಭಿರಾಮ ಗುಣಧಾಮ ಸುನಾಮಮು ನೀಂದ್ರಸೋಮಶ್ರೀ | ಕರ ಕರುಣಾಸುಧಾಮ ಬುಧರಂಜನತತ್ವವಿಚಾರ

ಸೀಮ ಸು | ಸ್ಥಿರಪತಿವಂ ಕಪಾಮರಜನಾಘ, ವಿವೋಜನಸಾರ್ವಭಾಮು ಸಾ | ದರಕೃಪೆಯಿಂದಲೆನ್ನನು ಕಟಾಕ್ಷಿಸು ರಕ್ಷಿಸು ಸದ್ಗುರೂತ್ತಮಾ ||

ಪೂಜ್ಯರೇ! ವಂದಿಸುವೆನು!

ಜಾಲಂ—ಎಲವೋ ನೀನು ಯಾರು?

ಗೋಪೀ—ಮೈನಾವತೀ ಪುತ್ರನು!

ಜಾಲಂ—ಭಾಗ್ಯವಂತನೇ! ಚಿರಂಜೀವಿಯಾಗು!

(ಎನ್ನುತ್ತಲೇ, ಕಾನೀಫನಾಥನು ಗುರುಗಳನ್ನು ಬಾವಿಯಿಂದ ವೇಲಕ್ಕುತ್ತವನು. ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು ಸುತೋದ್ಧರನಾದ ಪಾಡುವನು)

ಗೋಪೀ— ರಾಗ—ಕರ್ಯಾಣಿ ಅಥವಾ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಿ—ಜಂಪೆ.

ಧನ್ಯೋಸ್ಥಿ! ಮಾನ್ಯೋಸ್ಥಿ! ಗಣ್ಯೋಸ್ಥಿ! ಪುಣ್ಯೋಸ್ಥಿ! ಸನ್ನುತಾನಂ ದಾಸ್ತಿ! ಸರ್ವಸಾಖ್ಯೋಸ್ಥಿ || ಪ ||

ಸಿದ್ಧವರೇಣ್ಯಾ! ತಮ್ಮ ಸಂದರ್ಶನದಿಂದ ನನ್ನ ಭವಬಂಧಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾದುವು! ಇಂದಿಗೆ ನಾನು ಧನ್ಯನಾದನು. (ನಮಸ್ಕರಿಸುವನು)

ಜಾಲಂ—ಆಯುಷ್ಯಂತನೇ! ಪೂಜ್ಯಳಾದ ಮೈನಾವತೀ ದೇವಿಗೆ ನೀನು ಪುತ್ರನಾಗಿರುವಲ್ಲಿ, ನಿನಗೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಅಪಾಯವೂ ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ಬರುವ ಕಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸುಂಜಿನಂತೆ ಮಾಯವಾಗುವುವು!

ಗೋಪೀ—ಎಲ್ಲವೂ ತಮ್ಮ ಕಾರುಣ್ಯವು!

ಮೈನಾ—(ಜಾಲಂಧರಿಗೆ ವಂದಿಸುವಳು) ಪೂಜ್ಯರೇ! ಮಹಾಪರಾಧಿಯಾದಾಗ್ಯೂ ಇವನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದಿರಿ. ತಾವಾದರೋ ನಿರಪೇಕ್ಷಾಪರರು ಧನಕನಕಾದಿಗಳು ತಮಗೆ ತೃಣಸಮಾನಗಳು. ತಮ್ಮ ಕಾರುಣ್ಯಕ್ಕೆ ನಾವೇನು ಪ್ರತ್ಯವಕಾರ ಮಾಡಬಲ್ಲವು?

ಜಾಲಂ—ವಿವೇಕವತಿಯೇ! ನನಗೆ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಪ್ರತಿಫಲವೂ ಬೇಡವಮ್ಮಾ! ಎಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮಾತ್ಮರಾಗಿ ಕ್ಷೇಮವಾಗಿದ್ದರೇ ನನಗಷ್ಟೇ ಸಂತೋಷವು! ಎಲೈ ರಾಜೇಂದ್ರಾ! ನೀನನ್ನು ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿರು! ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾಗಿರು! ನಿನಗೆ ಭಗವದನುಗ್ರಹವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ!

ಗೋಪೀ—ಪೂಜ್ಯರೇ! ನಾನು ಈವರಿಗೆ ಪಟ್ಟ ಸುಖಭೋಗಗಳೇ ನಾಕು! ನನಗಿನ್ನು ಯಾವ ಭೋಗವೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವು. ನಿರಂತರ ದುಃಖ ಭಾಷನವೂ, ಭಯಾಸ್ಪದವೂ ಆದ ರಾಜ್ಯಾಧಿಪತ್ಯವಿನ್ನು ನನಗೆಬೇಡ! ಯಾವುದು ನಿರ್ಭಯವಾದುದೋ ಅಂತಹ ಮಹಾ ಪದವಿಗೆ ದಾರಿತೋರಿಸಿರಿ. ಅಷ್ಟೇನಾಕು.

ಜಾಲಂ—ರಾಜಾಧಿರಾಜನಾಗಿ, ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾಗಿ, ಸುಖವಾಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಭಯವೇನು?

ಗೋಪೀ—ಸ್ವಾಮೀ! ತಾವು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಲ್ಲೀರಿ! ಆದಾಗ್ಯೂ ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದಿರಾದುದರಿಂದ “ಭಯ”ವೇನೆಂಬುದನ್ನು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ಲೋ|| ಭೋಗೇರೋಗಭಯಂ, ಕುಲೇಚ್ಯುತಿಭಯಂ, ಪಿತ್ತೇನೃಪಾಲಾಧ್ಯಯಂ | ಮಾನೇದ್ಯನ್ಯಭಯಂ, ಬಲೇರಿಪುಭಯಂ, ರೂಪೇಜರಾಯಾಭಯಂ | ಶಾಸ್ತ್ರೇವಾದಭಯಂ, ಗುಣೇಬಲಭಯಂ, ಕಾಯೇಕೃತಾಂತಾಧ್ಯಯಂ | ಸರ್ವಂ ವಸ್ತುಭಯಾನ್ವಿತಂ ಭುವಿನೃಣಾಂವೈರಾಗ್ಯಮೇವಾಭಯಂ ||
(ಸುಭಾಷಿತ)

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಸಮಸ್ತವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಯೋತ್ಪಾತಗಳಂಟಾಗುತ್ತಿರುವವೇ ಹೊರತು, ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಾದರೂ ನಿರಭಯತ್ವವಿರುವುದಿಲ್ಲವು. ಸರ್ವವಾ ಸುಖ ಭೋಗಗಳನ್ನನುಭವಿಸುವವರಿಗೆ ವ್ಯಾಧಿಭಯವು. ಸತ್ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರಿಗೆ ಆಹಾರಲೋಪವಾಗುವುದೆಂಬ ಭಯವು. ಧನಸಂತರಾದವರಿಗೆ ರಾಜರಿಂದಲೂ, (ಕಳ್ಳರಿಂದಲೂ) ಭಯವು. ಮಾನಸ್ಯನಿಗೆ ದೈನ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಭಯವು. ಬಲಮತರಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳಭಯವು. ಶಾಸ್ತ್ರಪಾಂಡಿತ್ಯವುಳ್ಳವರಿಗೆ ಇತರ ಪಂಡಿತರಿಂದ ಭಯವು. ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಮಾನವಿಟ್ಟು ಚಿನ್ನಾಗಿ ಪೋಷಿಸುವವರಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಭಯವು. ಇಂತು ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಯವೇ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಿಶ್ಚಲವಾದ ವೈರಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಭಯವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲವು. ಆದುದರಿಂದ ಅಂತಹ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದೂಡಗೂಡಿರುವ “ಸನ್ಯಾಸ”ವನ್ನು ನನಗನುಗ್ರಹಿಸಿರಿ! ನಾನು ತಮಗೆ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿರುವೆನು !

ಜಾಲಂ— ರಾಗ—ಕಕನ—ಅಟ.

ವೈರಾಗ್ಯವೆಂಬುದು, ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ, ನರನಾಥಕೇಳಯ್ಯ || ಪ|| ಪರಮತಪವಗ್ಯವ, ಮುನಿಗಳಿಗಲ್ಲದೆ, ನರರಿಗೆಲ್ಲರಿಗದು, ಸರಿಬಾರದಯ್ಯ ||

ರಾಜೀಂದ್ರಾ! ವೈರಾಗ್ಯವೆಂದರೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ವಿಷಯವಲ್ಲ! ಅದು ಬಾಯಿಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಮಹಾಮಹರೇ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾರದೆ ಉಫಯಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿರುವರು. ಈಗಿನ ಆವೇಶದಿಂದ ನೀನದನ್ನು ಕೋರುತ್ತಿರುವೆಯಷ್ಟೆ ! ವೈರಾಗ್ಯದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಬಿಡು! ಸುಖವಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರಮಾಡುತ್ತಿರು!

ಗೋಪೀ—ಪೂಜ್ಯರೇ! ನನ್ನನ್ನೇಕೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ? ಶ್ಲೋ|| ಉದಾರಸ್ಯತ್ಪ್ರಾಣಂವಿತ್ತಂ | ಶೂರಸ್ಯ ಮರಣಂತ್ಪ್ರಾಣಂ | ವಿರಕ್ತಸ್ಯ ತ್ಪ್ರಾಣಂಭಾರ್ಯಾ | ನಿಸ್ಪೃಹಸ್ಯತ್ಪ್ರಾಣಂಜಗತ್ ||

ಎಂಬಂತೆ, ಉದಾರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಎಷ್ಟುದ್ರವ್ಯವಾದರೂ ತ್ರಾಣಪ್ರಾಯವು. ಶೂರನಾದವನಿಗೆ ಮರಣವು ತ್ರಾಣಪ್ರಾಯವು. ವೈರಾಗ್ಯ ಸಂಪನ್ನನಿಗೆ ಭಾರ್ಯೆಯು ತ್ರಾಣಪ್ರಾಯವು. ನಿಸ್ಪೃಹನಿಗೆ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವೂ ತ್ರಾಣಪ್ರಾಯವು. ಪರಂತು ಈ ಭೋಗಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾನನುಭವಿಸಿದುವುಗಳೇ ಹೊರತು ನೂತನವಾದುವುಗಳಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ, ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಸನ್ಯಾಸವನ್ನನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೇಡುವೆನು.

ಜಾಲಂ—ಎಲೈ! ನಿನಗೆ ತೀವ್ರವೈರಾಗ್ಯವುಂಟಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಭಗವತ್ಕಟಾಕ್ಷವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ! ಅಮ್ಮಾ! ವೈನಾವತೀ! ಈತನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಪರಮಾರ್ಥವಾಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವಾಗ ನಾನೇಕೆ ವಿಘ್ನಗೊಳಿಸಬೇಕು? ಈತನ ಇಷ್ಟಾದಂತೆ ಸನ್ಯಾಸವನ್ನನುಗ್ರಹಿಸುವೆನು. (ಎಂದು ವೈನಾವತಿಯನು, ಸಮ್ಯಕ್ಗೊಳಿಸಿ, ಗೋಪೀಚಂದ್ರನಿಗೆ ಪ್ರಣವಸಹಿತವಾಗಿ ವಿಕೋರಾಂ ಎಂಬ ತಾರಕಮಂತ್ರವನ್ನು ಓದಿಸಿ, ಹಿತವಚನಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವನು)

ಗೋಪೀಚಂದ್ರಾ! ರಾಜಲಾಂಚನಗಳಾದ ಈ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆದಿಟ್ಟು, ಕಾವಿವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟು, ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿಧರಿಸಿ, ನಿಮ್ಮ ಜನನಿಯಿಂದ ಪ್ರಥಮಭಿಕ್ಷವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ನಂತರ ನಿನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯ ಕೈಯಿಂದ ಭಿಕ್ಷವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸು! ಹಾಗೆ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿದ ತರು

ವಾಯು ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳುದೇಶಾಟನಮಾಡು! ನಾನಾ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನೂ, ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನೂ ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದಲೂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾತ್ಮರ ವಾಕ್ಯಾಮೃತವನ್ನೂ ಪಾನಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ, ನೀನು ಪರಮ ಪವಿತ್ರನಾಗುವೆ ! ಇಂತು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ತರುವಾಯ ಪುನಃಬಂದು ನಿಮ್ಮ ಜನನಿಯನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸು ! ಆಗ್ಗೆ ಆಕೆ ಹೇಳುವಂತೆ ನಡೆದುಕೋ? ಅಷ್ಟರವರೆಗೂ ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಗನು ಯುವರಾಜನಾಗಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಲಿ !

ಗೋಪೀ—ಮಹಾಪ್ರಸಾದ !

(ಎಂದು ರಾಜರಾಜನಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಗದಿಟ್ಟು ಕಾವಿವರ್ಮವನ್ನುಟ್ಟು ಭಿಕ್ಷಾ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಿಡಿಮ ಗುರುಗಳ ಒಳಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವನು)

ಜಾಲಂ—ವೈರಾಗ್ಯನಿಧಿಯೇ! ನಿನಗೆ ಮಂಗಳವಾಗಲಿ ! ಸುಖವಾಗಿ ಹೋಗಿಬಾ !

[ಎಂದಾಶೀರ್ವದಿಸುವರು. ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವರು]

ಪಂಚಮಾಂಕಂ—ದ್ವಿತೀಯರಂಗಂ.

ಸ್ರದೇಶ—ಅಂತಃಪುರ.

(ಚಾರಮತಿ ಮುಂತಾದವರು ಕೆಳತು ಮತನಾಡುತ್ತಿರುವರು)

ಗೋಪೀ—(ಅಂತಃಪುರದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು)

ರಾಗ—ಠಂಕರಾಭಣ—ಆದಿ.

ಸದಾನಂದಮಯ|ಪದಾರವಿಂದವ ಸದಾಭಜಿಸುವೆನುದೇವ ನಿ|ನ್ನು ದಾರಜರಿತವ ಮುದಾಂತರಂಗದಿ ಸದಾಭಜಿಪೆಪರಮಾತ್ಮನೇ || ಪ ||

ಸುರೇಂದ್ರತೋಷಣ, ಕರೀಂದ್ರಪೋಷಣ, ಮುನೀಂದ್ರ ಮಾನಸಭೂಷಣಾ | ನರೇಂದ್ರನಿಸ್ತುಲಮೃಗೇಂದ್ರರೂಪಸು ವಿರಾಜಮಾನಬುಧಾವನಾ || ಸದಾ ||

ಭವಾಬ್ಧಿತಾರಣ, ಪ್ರಶಾಂತಕಾರಣ, ಬಿಗೇಂದ್ರವಾಹನ, ಪಾವನಾ | ವಿವೇಕತೋರಣ, ವಿಕಾಸಪೂರಣ, ವಿನೀತಶಿವರಾಮಾವನಾ || ಸದಾ ||

“ ಭಿಕ್ಷಾ ದೇಹೇ ” (ಎಂದು ಕೂಗುವನು)

ಮಂಜು—ಸೋದರಿಯರೇ! ಯಾರೋ ಭಿಕ್ಷಗಾರನು ಕೂಗುವಂತಿದೆ!

ಚಾರು—ಎನೇನು? ಭಿಕ್ಷಗಾರನು ಅಂತಃಪುರದೊಳಗೆ ಬಂದು ಕೂಗುವನೆ?

ಚಾರು—(ಮಂಜುವಾಣಿಮುಂತಾದವರೊಂದಿಗೆ ಹೊರಗೆಬಂದು, ಪತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಭಗ್ನಹೃದಯಳಾಗಿ) ಹಾ! ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಾ ಇದೇನೀ ವೇಷವು? (ಎಂದು ಶೋಕಿಸುವಳು)

ಗೋಪೀ—ಅದು ಸದ್ಗುರುಕಟಾಕ್ಷದ ಫಲಿತಾಂಶವು!

ಚಾರು—ಪ್ರಾಣಕಾಂತಾ! ಈ ಘೋರವೇಷವನ್ನು ನಾನು ನೋಡಲಾರೆನು.

ಗೋಪೀ—ವಾಧ್ವೀಮಣೀ! ಇದು ನಿನ್ನ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ ಲಭಿಸಿದ ಪೂಜ್ಯವೇಷವು! ಘೋರವೇಷವಲ್ಲ!

ಚಾರು—ಅಕಟಾ! ಇದಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಕಾರಣಭೂತಳೇ ?

ಗೋಪೀ--ಸಂಶಯವೇನು? ಆದಿವಸ ನೀನು ನನ್ನ ತಾಯಿಯಮೇಲೆ ದೂರುಹೇಳದಿದ್ದರೆ. ನನಗಾ ಸಿದ್ಧಪುರುಷನ ಪರಿಚಯವೇ ಆಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತನ ಪರಿಚಯವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ನೀನೇ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವು! ನೀನು ಮಾಡಿದ ಮಹೋಪಕಾರಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರಮಾಡಬಲ್ಲೆನು? ಸರ್ವದಾ ನಿನಗೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿರುವೆನಷ್ಟೆ!

ಚಾರು—ಪ್ರಿಯಾ! ತಮ್ಮ ಮಾತುಗಳು ನನಗೆ ಹೃದಯಶಲ್ಯವಾಗಿ ಸಂತಾಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿವೆ! ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ, ಎಂದಿನಂತೆ ರಾಜಲಾಂಚನಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ! (ಎಂದು ಬೇಡುವಳು)

ಗೋಪೀ—ಪೂಜ್ಯಳೇ! ನಿನ್ನ ಭಿಲಾಷೆಯು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಯೂ ಸಫಲವಾಗಲಾರದೆಂದು ತಿಳಿ! ದಯವಿಟ್ಟು ನನಗೆ ಭಿಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ!

ಚಾರು—ಹಾ! ದುರ್ದೈವಿಯೇ! ನನ್ನ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಸಾದವುಂಟಾಯಿತಲ್ಲಾ!

ಸೀ|| ಕಸ್ತೂರಿ ಕರ್ಪೂರ ತಿಲಕವನ್ನಿಡುತಿದ್ದರೆ, ಮುಖಕೆಬೂದಿಯು ಪೂಸಲಾಯಿತಕಟಾ! ರಾಜಲಾಂಚನಗಳಿಂರಾಜಿತನುವಿಗೆ, ಕಾವಿಸಸ್ತ್ರವು ಕಟ್ಟಲಾಯಿತಕಟಾ! ದಾನಧರ್ಮಗಳಿಂದ ಶೋಭಿಸಹಸ್ತಕೆ, ಪಾಪಿಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರಬಂದಿತಕಟಾ! ಶತ್ರುಸೈನ್ಯಗಳ ಸಂಹರಿಸುವಕೈಗೀಗ ಸನ್ಯಾಸಿದಂಡವು ಸೇರಿತಕಟಾ! ಚಂದ್ರಹಾರಾದಿಭೂಷಣಗಳಿಂಪೊಳೆಯುವ, ಕಂಠದಿರುದ್ರಾಕ್ಷಸರಗಳಕಟಾ ||

ಗೀ|| ಭವ್ಯಕಾಂಚನರತ್ನದುಂಗರಗಳಿಂದ | ಧಳಧಳಿಸುತಿದ್ದರೆ ಬೆರಳುಗಳ ಬರಿಯವಕಟಾ | ಕಣ್ಣಿನೋಡಲಾರವೀಘೋರವೇಷ! ಭಾಗ್ಯಹೀನರು ನಾವಿನ್ನು ಪ್ರಾಣನಾಥ ||

ಕಾಂತಾ! ಈ ದುಃಖವನ್ನು ನಾವು ಸಹಿಸಲಾರೆವು!

ಗೋಪೀ—ರಾಗ—ಆರಭಿ ಅಥವಾ ದೇವಗಾಂಧಾರ—ಏಕತಾಳ.

ನಾಕಾಂತನಲ್ಲವುಕೇಳೆ! ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಶ್ರೀಕಾಂತ! ತಾಕಾಂತನಾಗಿರುವಂ ಏಕಾಂತದಿನೋಡು! ||ಪ||

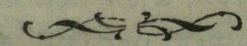
ಅಣುರೇಣು ತೃಣಕಾಷ್ಟ, ಪರಿಪೂರ್ಣ, ನಾಗಿರುವ ವನಜಾಕ್ಷನೀಯುವನು, ಘನಸಂತೋಷವನಿನಗೆ ||ನಾ||

ಆದುದರಿಂದ, ಕರುಣಾಸಮುದ್ರನಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು, ಅಚಂಚಲಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸತಕ್ಕವರಿಗೆ ಯಾವ ದುಃಖವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪುಣ್ಯವತಿಯರೇ! ಭಿಕ್ಷಹಾಕಿದರೆ ನಾನಿನ್ನು ತೆರಳುವೆನು!

ಚಾರು—ಸೋದರಿ ಮಂಜುವಾಣೀ! ಮಾಡತಕ್ಕುದೇನು? ಭಿಕ್ಷವನ್ನು ತಾ!

ಮಂಜು—(ದುಃಖಿಸುತ್ತಾ. ಭಿಕ್ಷಾನ್ನವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವಳು)

ಚಾರು—(ಭಿಕ್ಷಾನ್ನವನ್ನು ಹಾಕುತ್ತ)ಹಾ! ಚಾರುಮತೀ! ನೀನೆಷ್ಟು ದೌರ್ಭಾಗ್ಯಳು! (ಎಂದು ಮೂರ್ಛೆಬೀಳುವಳು. ಮಂಜುವಾಣಿಯು ಚಾರುಮತಿಗೆ ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರಮಾಡುವಳು. ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವನು)

ಪಂಚಮಾಂಕಂ—ತೃತೀಯರಂಗಂ.

ಪ್ರದೇಶ—ಮೈನಾವತಿಯ ಅಂತಃಪುರ.

ಗೋಪೀ—(ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹಾಡುವನು)

ರಾಗ—ಮುಖಾರಿ—ಆದಿ.

ಪರಮಾತ್ಮನಭಜಿಸುನಿರಾಗಿ ||ಪ||

ಪರಮಾತ್ಮನಶುಭಚರಣಕಮಲಗಳ, ಮರೆಯದೆಸಂಸ್ಕರಿಸುವಿರಾಗಿ ||ಪ||

ಭಿಕ್ಷಾತೇಜ ! (ಎಂದು ಕೂಗುವನು)

ಮೈನಾ—ಯಾರೋ ಬೈರಾಗಿಯು ಬಂದಂತಿದೆ. ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, ಬಹುಶ ನನ್ನ ಮಗನಾದ ಗೋಪೀಚಂದ್ರನೆಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ!

(ಬಾಗಿಲಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನೋಡಿ ಮಗನನ್ನು ಲಾಲಿಸುತ್ತ ಮಾತನಾಡುವಳು)

ರಾಗ—ತೋಡಿ—ಅಳ.

ಇಂದಿಗೆನಾಂ ಧನ್ಯಳಾವೆ | ತನಯಕೇಳೋ ||ಪ||

ಇಂದಿರಾರಮಣನ, ಸುಂದರವಾದಾರ, ವಿಂದವನೀಂಭಜಿಪುದನುಕೇಳಿದ
ನಾಹಾ! ||ಅ-ಪ||

ಮಗನೇ! ನವಮಾಸಗಳು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಪುತ್ರನ
ನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದ ನನ್ನ ಪ್ರಯಾಸವೆಲ್ಲವೂ ಇಂದಿಗೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು! ಪಂ
ಶವು ಕಾಪನವಾಯಿತು! ಈ ನಿನ್ನ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನು ಅಪಾ
ರವಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

[ಮುವಂ ಗೋಪೀಚಂದ್ರನ ಶಿರವನ್ನಾಘ್ರಾಣಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದವಾಡುವಳು.]

ಗೋಪಿ—ಜನನೀ! ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ನನಗೆ ಮೂರು ತುತ್ತು ಕ್ಷೇ
ರಾನ್ನವನ್ನು ಕೊಡು! ಸಂತೋಷದಿಂದ ಭುಂಜಿಸುವೆನು.

ಮೈನಾ—[ಒಳಗಕೋಗಿ ಕ್ಷೇರಾನ್ನವನ್ನು ತಂದು ತುತ್ತುಹಾಕುವಳು]

ಗೋಪಿ—(ಕ್ಷೇರಾನ್ನವನ್ನು ತಿಂದು) ಅಮ್ಮಾ! ನಾನಿನ್ನು ತೆರಳು
ವೆನು!

ಮೈನಾ—ಕುಮಾರಾ! ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಸಂಪನ್ನನಾಗು! ಹನ್ನೆರಡು
ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಕ್ಷೇರಾನ್ನವನ್ನು
ಭುಂಜಿಸಬೇಕು!

ಗೋಪಿ—ಮಾತೆಯ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವಾಗಲಿ!

ಮೈನಾ—ಸುಖವಾಗಿ ಹೋಗಿಬಾ!

[ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು ತೆರಳುವನು. ಮೈನಾವತಿಯು ಒಳಗ ಕೋಗುವಳು]

ಪಂಚಮಾಂಕಂ—ಚತುರ್ಥರಂಗಂ.

ಪ್ರದೇಶ—ಭವ್ರಾವತೀ ನಗರದ ರಾಜಭವನ.

[ಭವ್ರಾವತೀನಗರದ ಮಹಾರಾಣಿಯೂ, ಗೋಪೀಚಂದ್ರನ ತಂಗಿಯೂ ಆದ
ಚಂಪಾವತಿಯೂ, ಸಖಿಯೂಅಂತಃಪುರದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಮಾತನಾಡು
ತ್ತಿರುವರು ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು ಕೋರಗಿನ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹಾಡುವನು.]

ಗೋಪಿ—

ರಾಗ—ಸುರಟಿ—ಆದಿ

ಸದಾಭಕ್ತಲೋಲಾ! ಶೀಲಾ! ||ಪ||

ಬುಧಾರಾಧ್ಯಶ್ರೀನಿಧಾನವಕ್ಷಾ, ಸದಾನಂದಸಂದಾಯಶುಭಕರ. ||ಅ-ಪ||

ಮಂಗಳಕರಮಹದಾನಂದಾ, ಮೌನಿವಿನುತಚರಿತಾ, ಸಂಗರಹಿತಸಕ
ಲಾಗಮನುತ, ಸಕಲಲೋಕಪೂತಾ | ರಂಸನಾತನತುಂಗಮುಹುಮಭವಭಂ
ಗದೇವಮುನಿಸಂಗವಿನೋದಾ ||ಸದಾ||

ಭೋ ಜನನೀ! ಭಿಕ್ಷು^೩ದೇಹಿ! (ಎಂದು ಕೂಗುವನು)

ಚಂಪಾ—(ತನ್ನಲ್ಲಿ)ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು! ಈ ಕಂಠಸ್ವರವು ನಮ್ಮಣ್ಣ
ನಾದ ಗೋಪೀಚಂದ್ರನ ಕಂಠಸ್ವರದಂತಿರುವುದು! ಛೇ ಚೇ! ರಾಜಾಧಿರಾ
ಜನಾದ ನಮ್ಮಣ್ಣನು ಭಿಕ್ಷುಕವೇಷದಿಂದೇತಕ್ಕೆ ಬರುವನು? ಒಳ್ಳೆಯದು
ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೋಡುವೆನು.

(ಬಾಗಿಲಬಳಿಬಂದು ಗೋಪೀಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತಳಾಗಿ)

ಅಕಟಾ! ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವು? ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ ನೀನೀ ಘೋ
ರವಾದ ಭಿಕ್ಷುಕವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನಣ್ಣಾ?

ಗೋಪಿ—ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಳೇ! ಮನುಷ್ಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು ಬಗೆಬಗೆ
ಯಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತವೆ! ಇದು ಸ್ವಭಾವಸಿದ್ಧವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯ
ವೇನು?

ಚಂಪಾ—ಅಣ್ಣಾ! ನಿನ್ನ ವೇಷವೂ, ನಿನ್ನ ಮಾತುಗಳೂ ನನ್ನ ಹೃ
ದಯವನ್ನು ಸುಡುತ್ತಲಿವೆ. ನಿನಗಂತಹ ಕಷ್ಟವೇನುಬಂದಿತು? ಹಾಗೊಂ
ದುವೇಳೆ ಬಂದಾಗ್ಯೂ ನಿನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳಾದ ನಾನಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ನಮ್ಮ
ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುವೆನು ನೀನು ಚಿಂತಿಸಬೇಡ!
ಮಾತೆಯ ಸೌಖ್ಯವಾಗಿರುವಳೇ? ಅತ್ತಿಗೆಯವರು ಕ್ಷೇಮವೆ? ಮಕ್ಕಳೆ
ಲ್ಲರೂ ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿರುವರೆ? ಅಣ್ಣಾ! ಒಳಗೆಬಾ!

ಗೋಪಿ—ಸಾಧ್ಯವೇರತವೇ! ನಿನ್ನ ಸದ್ಗುಣಗಳು ಕೊಂಡಾಡತಕ್ಕ
ದಾಗಿವೆ. ಅರ್ಧರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವೆನೆಂಬದಾಗಿ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತೇ
ಸಾಕು! ನಿನಗೆ ದೈವಾನುಗ್ರಹವುಂಟಾಗಲಿ! ನಾನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೋಗ
ಲಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಾನಾಗಿಯೇ ತ್ಯಜಿಸಿ ಬಂದಿರು

ವನು. ನಶ್ವರವಾದ ಈ ತುಚ್ಛಭೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಸರಹೊಂದಿ, ಸದ್ಗುರು ಕಟಾಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದು ದೇಶಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿರುವನು.

ಚಂಪಾ—ಅಣ್ಣಾ! ಅಮ್ಮನೆಲ್ಲಿರುವಳು?

ಗೋಪೀ—ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಂಚನಪುರದಲ್ಲಿಯೇ ಸುಖವಾಗಿರುವರು.

ಚಂಪಾ—ಅಣ್ಣಾ! ಮನೆಗೆ ಬಾ!

ಗೋಪೀ—ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ತನಕ ಗ್ರಾಮ್ಯಕರಾತ್ರಿ, ಗೃಹ್ಯೈಕ ಭುಕ್ತವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ವ್ರತವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವನು. ನನ್ನ ಆಭೀಷ್ಟವು ಸಿದ್ಧಿಸುವವರೆಗೂ ಮನೆಗೆಳಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲವು. ಭಿಕ್ಷುಹಾರಿದರೆ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ.

ಚಂಪಾ—[ಒಳಗಿನಿಂದ ರತ್ನಗಳನ್ನೂ ಹಣವನ್ನೂ ಬಗಸೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಹಾಕತೊಡಗುವಳು]

ಗೋಪೀ—(ಭಿಕ್ಷುಪಾತ್ರವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಳೇ! ಈ ರತ್ನಗಳಿಂದಲೂ, ಧನದಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಲೇಶವಾದರೂ ಸ್ವಯೋಜನವಿಲ್ಲ! ಒಂದು ತುತ್ತು ಅನ್ನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕ!

ಚಂಪಾ—ಅಣ್ಣಾ! ನಿನ್ನಿಷ್ಟದಂತೆ ಕೊಡುವೆನು. [ಎಂದು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಅನ್ನವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವಳು]

ಗೋಪೀ—(ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಅನ್ನವನ್ನು ಭುಂಜಿಸಿ) ಜಿಯ್ ಪ ರಮೇಶ್ವರ! ಅನ್ನದಾತಾ ಸುಖೀಭವ! (ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ತೆರಳುವನು)

ಪಂಚಮಾಂಕಂ— ಪಂಚಮರಂಗಂ.

ಪ್ರದೇಶ—ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮ.

(ಜಾಲಂಧರ, ಕಾನೀಕ, ಗೋರಕ್ಷ, ಮತ್ಸ್ಯೇಂದ್ರನಾಥ ಮುಂತಾದ ಸಿದ್ಧರು ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವರು)

ಜಾಲಂ—ವೈರಾಗ್ಯನಿಧಿಯಾದ ಗೋಪೀಚಂದ್ರಮಹಾರಾಜನು, ದೇಶಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದುವು. ಆತನಿನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ!

ಮತ್ಸ್ಯೇಂದ್ರನಾಥ—ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆತನು ಬರಬಹುದೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ!

(ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ ಗೋಪೀಚಂದ್ರನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ)

ಗೋಪೀ— ರಾಗ—ಆರಭಿ—ಆದಿ.

ಗೋವಿಂದರಾಮಹರೇ! ರಮೇಶಾ ||ಪ||

ರಾಮಾ ರಸಿಕುಲಸೋಮಾ ಸದ್ಗುಣಧಾಮಾನಂದಹರೇ ||ರಮೇ ||ಅ||

(ಇಂತು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಭಜಿಸುತ್ತ ಬಂದು ಗುರುಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವಾಗಿ ವಂದಿಸುವನು)

ಸಿದ್ಧಪುರುಷನು—ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದತುಂದಿಲನಾಗು!

ಜಾಲಂ—ವೈರಾಗ್ಯನಿಧೀ! ಬಾ! ಕುಳಿತುಕೋ!

ಗೋಪೀ—(ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು)

ಜಾಲಂ—ಗೋಪೀಚಂದ್ರಾ! ನೀನು ದೇಶಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಾದುವು. ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ನಡಿಸಬೇಕಾದುದು ಪರಮ ಧರ್ಮವು. ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಭಿಷೇಕವಾಗಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಈಗಲೇ ಕಾಂಚನಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಅಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಬರೋಣ!

ಗೋಪೀ—ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ನಡೆಯಲು ಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆನು.

(ಎಲ್ಲರೂ ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವರು)

ಪ ಟ ಪ್ಪ ಷಿ ಷೇ ಕ.

ಪ್ರದೇಶ—ಕಾಂಚನಪುರದ ರಾಜಭವನ.

[ರಾಜಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಗೋಪೀಚಂದ್ರನ ಮಗನಾದ ಕಲ್ಯಾಣಚಂದ್ರನೂ, ಆತನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸುಲೋಚನಾ ದೇವಿಯೂ ಕುಳಿತಿರುವರು. ಮೈನಾವತೀ ದೇವಿಯೂ, ರಾಜಸ್ಮಿತಿಯರೂ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ, ಮಂತ್ರಿಸಾಮಂತರೊಂದುಭಾಗದಲ್ಲಿಯೂ, ಗೋಪೀಚಂದ್ರನೂ, ಸಿದ್ಧಪುರುಷರೂ ಒಂದು ಭಾಗ

ದಲ್ಲಿಯೂ ನಿಂತಿರುವರು. ಕಲ್ಯಾಣಚಂದ್ರನ ಸೋದರತ್ತೆಯಾದ ಚಂಪಾವತಿ
ಯೂ, ಆಕೆಯ ಪತಿಯಾದ ಭದ್ರಸೇನನೂ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಕೀಟಧಾರಣಮಾ
ಡುವರು]

—ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವರು—

ರಾಗ—ಬೇಕಾಗ್ ಅಥವಾ ಮಾಂಡ್—ವಿಕತಾಳ.

ಮಂಗಳಂ! ಮಂಗಳಂ! ಮಂಗಳಂ! ತುಂಗಮಹಮಗೆ ||ಪ||

ಭುಜಂಗರಾಜಶಾಯಿಗೆ ಮಹಾಂತರಂಗಗೇ ||ಅ||ಪ||

ದಿನೇಶವಂಶಭೂಷಗೆ ಮುನೀಂದ್ರಯಾಗಪೋಷಗೆ, ಅನೂನಸತ್ಯ
ಭಾಷಗೆ ||ಮಂ||

ಪುರಾರಿಬ್ರಹ್ಮರೂಪಗೆ, ಸುರಾಸುರಾದಿವಂದ್ಯಗೆ, ನಿರಂತನೌಖ್ಯ
ದಾತಗೆ ||ಮಂ||

ಕಂ|| ಭವಹರಜಗದಾಧಾರಾ |

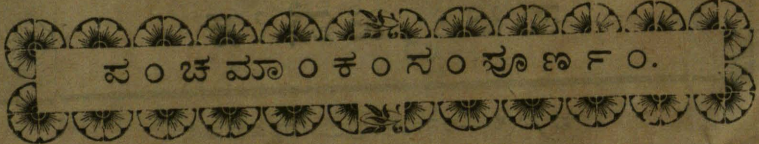
ಪ್ರವಿಮಲಹೃದಯಾಂತರಂಗಪಥಸಂಚಾರಾ ||

ಕವಿಜನಸನ್ನುತಕೀರ್ತ್ತೀ |

ಶಿವರಾಮಮನೋವಿಲಾಸಸುಂದರಮೂರ್ತ್ತೀ ||

ನಮಸ್ತೇ ! ನಮಸ್ತೇ !! ಪುನಸ್ತೇನಮಃ !!!

[ಗೋಪೀಚಂದ್ರನೂ ಆತನ ಪತ್ನಿಯರೂ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಧರ್ಮವನ್ನನು
ಸರಿಸಿ, ಮೈನಾವತೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಿದ್ಧಪುರುಷರ ಸಮೇತವಾಗಿ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ
ತೆರಳುವರು. ಕಲ್ಯಾಣಚಂದ್ರನು ಸುಲೋಚನಾದೇವಿಯೊಡಗೂಡಿ ಧರ್ಮದಿಂದ
ರಾಜ್ಯಪರಿಪಾಲನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು.]

ಪಂಚಮಾಂಕಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಆನಂದನಿಲಯಾನಮಃ !

ತತ್ಸತ್ !!!

ದಿನಾಂಕ ಸೂಚಿ

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು

ಪಂಪಮಹಾಕವಿ ರಸ್ತೆ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮

ಸರಸ್ವತಿ ಭಂಡಾರ

ವಿ.ಸಂ.: ೧೫ ದಿನಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಯಾರೂ ಪುಸ್ತಕವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗದು.

ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವ ದಿನ	ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವ ದಿನ
<p>ಕನ್ನಡ ಪಂಪೋದನ ವಿಭಾಗ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮</p>	

ದೀರ್ಘಕ: ಶಿವರಾಮದಾಸ(ಕಾ

ಪುಸ್ತಕಸೂಚಿ

ವ. ಸಂ: ೦, ೩೩, ೨ (೨) SHI
N19

ವ. ಸಂ: ೦, ೩೩, ೨ (೨) SHI
ಕ್ರ. ಸಂ: 324. N19

ಕ. ಸಾ. ಪ.
ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ

